151. številka. V Ljubljani, v petek 6. julija 1923. Leto LVI.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Inserati: do 9 petit vrst á 1 D, od 10—15 petit vrst á 1 D 50 p, večji inserati petit vrsta 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici petit vrsta 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda" in „Narodna tiskarna" Knaflova ulica št. 5, pritličnо. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda" Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje Telefon štev. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke: v Jugoslaviji vse dni po Din 1·— v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1·25

Poštnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod" velja:	V Jugoslaviji v Ljubljani	V Jugoslaviji po pošti	V inozemstvo
12 mesecev	Din 144·—	Din 144·—	Din 264·—
6 „	„ 72·—	„ 72·—	„ 132·—
3 „	„ 36·—	„ 36·—	„ 66·—
1 „	„ 12·—	„ 12·—	„ 22·—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vedno po nakaznici.

Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo oziratí.

Radić-Koroščevi načrti in Italija.

Politika revizijonističnega bloka je taka, da nočejo utihniti diskusije o eventualni odcepitvi Slovenije in Hrvatske od skupne jugoslovenske države. Na človeka, ki pazno motri razvoj političnih dogodkov in ki zna pravilno presoditi taktiko, ki se je v zadnjem času poslužujeta Stjepan Radić in dr. Korošec, morajo politične metode teh revizijonističnih kolovodij napraviti vtis, da ni končni cilj revizijonističnega bloka toliko preureditev države v avtonomističnem odnosno federalističnem smislu in njena notranja konsolidacija, kakor predvsem razkroj onega državnega organizma, ki nosi ime kraljevine SHS.

Radić je od vsega začetka nastopal tako, da je bilo za vsakogar jasno, da meri njegovo stremljenje na to, da se Hrvati popolnoma odcepijo od državne skupnosti s Srbi in si ustvarijo vsaj navidezno neodvisno lastno državo. Ta svoj pravi namen je Radić sprva kazal čisto odkrito. Šele v zadnjem času je spremenil svojo taktiko, ko je videl, da ni našel v inozemstvu nobenega razumevanja, še manj pa moralne ali dejanske podpore za svoje načrte. Postavil se je navidezno na stališče jugoslovenske državne misli, hoteč s tem zaplesti v svoje mreže beogradske vladne kroge in jih potem sugestivno pridobiti za tak sporazum, ki bi bil po volji njemu in ki bi ga narekoval on sam. Ker se mu je tudi ta sicer prav spretno uprizorjeni manever izjalovil, je s svojim zadnjim govorom vrgel znova krinko z obraza ter posegel po svojih starih metodah politične borbe, katere končni smoter je, da razbije sedanjo državno zajednico Srbov, Hrvatov in Slovencev ter potem zasnuje novo državno konfiguracijo, ki bi bila po njegovem okusu in bi bolj odgovarjala njegovim megalomanskim stremljenjem.

Dr. Koroščevi cilji niso tako jasni, kakor Radičevi. Doslej se je skrbno čuval, da bi kdorkoli dobil vpogled v njegove karte. Svojo dvolično vlogo je dr. Korošec dolga leta igral v Beogradu s takšno spretnostjo in pretkanostjo, da je bila vsa beogradska javnost prepričana, da nima ne samo nobenih centrifugalnih teženj, marveč da je vkljub svoji zagrešeni politiki v bistvu ipak iskren patrijot, ki mu je blagor države, njen razvoj in procvit vendarle na srcu.

To ugodno sodbo o svoji politiki in o svoji stranki, katera sodba je imela za posledico, da so klerikalni parlamentarci vkljub vsemu igrali dokaj ugledno in uplivno vlogo v narodni skupščini, je razpršil dr. Korošec sam. Njegova, s toliko enfazo podana izjava parlamentu, da so Slovenci poseben narod, ki noče imeti nobene skupnosti s srbskim, predvsem pa stališče, ki ga je zavzel ob atentatu na ministrskega predsednika Pašića, češ da ta atentat obsoja prav tako kakor obsoja še sedaj atentat, izvršen na Franu Ferdinandu Habsburškemu, sta odprla oči beogradski javnosti tudi glede Korošca in njegove stranke. Sedaj je tudi beogradskim krogom postalo jasno, da se načrti in cilji obeh revizijonističnih kolovodij v bistvu krijejo in da je končni smoter obeh, da Hrvatsko in Slovenijo izločita iz državne skupnosti s Srbi ter ju osamosvojita.

O teh končnih namenih Stjepana Radića in dr. Korošca res ni nobenega dvoma več, vprašanje je samo, kako si ta moža zamišljata bodočnost Hrvatske in Slovenije izven okvira naše sedanje države. Ali naj tvorita Hrvatska in Slovenija eno, enotno, neodvisno državo? To bi bilo proti vsem avtonomistično-federalističnim načelom, ki jih sedaj zastopata s tolikim poudarkom. Ali naj tvori Hrvatska zase in Slovenija zase popolnoma neodvisno državo? To bi bili dve liliputanski državici, ki bi ne imeli nobenih predpogojev za obstanek, še manj pa za uspešen razvoj v bodočnosti! Radić in Korošec nista tako omejena, da bi tega ne vedela. Zato je verjetnejše, da jima polnijo glavo vsi drugi načrti.

Javna tajnost je, da je med našimi klerikalci močna struja, ki zagovarja misel, **da bi se Slovenija združila z Italijo**, češ da bi bili s tem ujedinjeni vsi Slovenci v enem državnem organizmu, kakor je to bilo pod Avstrijo, in da bi si s pogajanji med neodvisno Slovenijo in Italijo lahko izgovorili takšne garancije za svoj narodni obstanek, da bi bila bodočnost slovenskega naroda pod žezlom katoliškega vladarja za vekov veke zasigurana. Drugi klerikalni krogi, ki jim zlasti po glavi blodi dominujoča pozicija krščansko-socijalne stranke v Avstriji, mislijo na državno skupnost — seveda na avtonomistični oziroma federalistični podlagi — z **avstrijsko republiko.**

Slično kalkulira brez dvoma tudi Radić. Tudi on misli na državno skupnost **z Madžari in eventualno tudi z Avstrijci.** Tudi njemu lebdi pred očmi neke vrste **donavska konfederacija**, ki bi dajala na znotraj vso svobodo Hrvatom, jim jamčila za odločilen upliv v konfederaciji, obenem pa bi, kakor nekoč pokojna Avstro-Ogrska, strahovala omražene Srbe.

Takšni so nesporno tajni Radić-Koroščevi načrti. Oba pač mislita, da se bodo dali ti načrti tem lažje izvesti, ker ni računati s tem, da bi naleteli na odpor v sosedni Italiji. Nasprotno, kolikor se da presoditi z dosedanjo politiko italijan. državnikov, bi se smela vzeti v kalkul pri izvedbi teh načrtov tudi italijanska ne samo moralna, marveč tudi dejanska podpora.

Toda, kakor se zdi, se revizijonistiški blok v teh računih moti. To svoje mnenje bomo takoj podprli.

Naš list je v svoji 119. številki pod naslovom **»Italijanski general proti amputaciji«**, komentirajoč članek generala Bencivenge, izrazil med drugim to-le mišljenje: »Generalu Bencivengi se zdi, da je za Italijo bolje, ako ostane Jugoslavija taka, kakršna je. Vsekakor je to zanimivo, ker se iz drugih italijanskih ust čuje glas, da amputacija Jugoslavije prinese na vsak način Italiji teritorijalne pridobitve. Misli, kaj bi bilo s Slovenijo in Hrvatsko v slučaju amputacije, se križajo in med sosedi se živahno razpravlja o tem. Ni dvoma za nas, da bi zagazili v slučaju odcepitve Slovenci in Hrvati v sužnjost — ali pod Nemce ali pod Italijane ali pa Madžare... Vsekakor bi nastal kaos, boji bi se razvili, Slovenija in Hrvatska bi bili pozorišče krvavih zapletljajev — izkazala bi se potreba intervencije in takrat bi se najbrže tudi g. general Bencivenga zavzel za amputacijo lepega jugoslovenskega kosa v prid Italiji.« Gospod general Bencivenga pozorno čita naš list, za to je na ta naša izvajanja takoj promptno odgovoril v reviji »Ecchi e Commenti« z dne 25. junija.

Njegov odgovor je za nas nadvse zanimiv, ker znači njegova, v kategoričnem tonu se glaseča deklaracija **prekrižanje vseh eventualnih Radićevih in tudi Koroščevih računov.**

General Bencivenga izjavlja z ozirom na gori citirani članek »Slovenskega Naroda« decidirano:

»Italija nima nobenega interesa, da bi anektirala več Slovencev ali Hrvatov, nego je neobhodno potrebno in neizogibno v zavarovanje italijanskih zahtev strategične narave. Zato ne čuti nobene potrebe, da bi se razširila preko sedanjih meja. Takisto pa je tudi njena korist, da se na njeni vzhodni meji ne stvori skupina narodov, ki bi imeli iste skupne cilje v severnem Jadranu. Taka skupina bi bila ona, ki bi obsegala Avstrijce, Slovence, Madžare in Hrvate. Po našem mnenju bi one pogojne teritorijalne ugodnosti, ki bi jih po »Slovenskem Narodu« pridobila Italija iz razsula Jugoslavije, nikdar ne odtehtale škode, ki bi jo utrpela Italija v slučaju postanka kakšne takšne državne tvorbe.«

Besede generala Bencivenge so dovolj jasne in razumljive. One pomenijo: Sanje gospodov Radića in Korošca o eventuelni donavski konfederaciji, t. j. o novi Avstro - Ogrski, so **neizvedljive**, ker bi takšne državne tvorbe Italija nikdar ne mogla trpeti. Takisto se Italija tudi že vnaprej **zahvaljuje klerikalcem, ako bi ji pod gotovimi pogoji tudi ponudili posest Slovenije.**

Gospodoma Radiću in KoroščU torej ne preostaja drugega, kakor da pokliča v življenje mrtvo rojeno dete — dve miniaturni državici, ki sta vnaprej posvečeni smrti, ali pa **da kreneta na novo pot, ki vodi nazaj k pametni in trezni politiki ter k državnemu in narodnemu jedinstvu.**

Želeli bi v interesu slovenskega in hrvatskega ljudstva, pa tudi v interesu skupne države, da bi jih vendar enkrat srečala pamet, da bi opustila eksperimente, katerih izvedba bi pomenjala katastrofo za skupno našo državo, obenem pa tudi pogin hrvatskega in slovenskega ljudstva!

Nedostatki sodobne demokracije.

Demokratična forma uprave bi bila najbolj posrečena in najboljša, če bi se mogla izvajati natančno tako, kakor zahteva doktrina. Žalibog pa je med doktrino in življenjem vedno zelo velika razlika, ki v veliki meri pride do veljave tudi pri upravi. Po doktrini je demokratična uprava vladanje naroda, to je narodna samouprava. Narod upravlja sam. Toda ker narod ne more upravljati sam v dobesednem pomenu, se samouprava uveljavlja na reprezentativen način. Narod izbira zanesljive ljudi, ki bodo upravljali, ki bodo torej dajali zakone in jih uporabljali po njegovi želji. Zakonodajna oblast je združena v rokah parlamenta, izvrševalna oblast pa ostane v rokah posamnih resorov. Na čelu teh resorov stoje ministri, ki predstavljajo narodno skupščino ali njeno večino. Oni so posredovalci med zakonodajno in izvrševalno oblastjo, ker so na čelu izvrševalne in istočasno, kot voditelji večine v parlamentu, so inicijatorji zakonodaje. Pri demokratični upravi mora obstojati tudi strog nadzor nad državnimi dohodki in izdatki. In res, ker o dohodkih in izdatkih glasuje narodna skupščina, bi bilo pričakovati, da bo razmerje obdavčenja in način trošenja zbranih denarnih sredstev v skladu z voljo naroda, ki jo izraža po svojih zastopnikih. Niti v eni državi, kjer obstoji demokratična uprava, ne odgovarja faktičen položaj na ta način označenih principov demokratični doktrini. To je posledica nekaterih temeljnih vzrokov.

Prvi in poglavitni vzrok je treba iskati v dejstvu, da je narodna samouprava nemogoča. Narod ne more sam vršiti uprave nad seboj. Da bi mogel narod sam voditi upravne posle, bi moral imeti priliko, da se podrobno seznani z vsemi vprašanji uprave. To je nemogoče. Narod običajno ne zasleduje državne uprave, in čeprav bi hotel to storiti, ne more, ker je preobložen s svojim delom. Zato se iz naroda izločijo gotovi ljudje, ki se posvete edino izučevanju upravnih poslov. Te osebe se posvete edino le politiki, one postanejo poklicni političarji. In faktično se je demokracija izpremenila iz narodne samouprave v upravo naroda potom profesijonalnih politikov. Najsi bo pri demokratičnem sistemu uprave ta stan neizogiben, vendar ima njegovo delovanje, njegova udeležba v političnem in javnem življenju mnogo negativnih strani. Glavna hiba tega načina uprave obstoji v tem, da slednji (politiki) pogosto istovetijo državne interese s svojimi osebnimi interesi, ko smatrajo državo kot orodje za dosego svojih osebnih ciljev, svoje lakomnosti, častihlepnosti in včasih tudi še drugih slabih lastnosti. Posebno nevarna je materijalna odvisnost profesijonalnega politika od uprave in oblasti. Poklicni politik se mora preživljati od svojega poklica, in ker so le-ti ljudje, kakor vsi drugi, poznajo tudi oni hrepenenje po velikem dobičku in po visokem blagostanju. Pri takih razmerah je profesijonalni politik pogosto pripravljen žrtvovati državne interese, samo da zadovolji svojim. Niso redki slučaji v zgodovini, da so profesijonalni politiki brez sredstev izkoriščali oblast, da si v kratkem času nakopičijo premoženje, ki bi jim pozneje omogočevalo svobodno pečanje s politiko. Materijalni interesi poklicnih politikov igrajo veliko vlogo v notranjem življenju politične stranke. Zavzemanje gotovega mesta v strankini hierarhiji, v centralnem vodstvu, pri strankinih glasilih je pogosto v zvezi z materijalnimi interesi kandidatov, ki se boré med seboj za ta mesta. V nekaterih slučajih najde poklicni politik izhod v kakem svobodnem poklicu, ki ga lahko opravlja vsporedno s politiko. Toda v teh slučajih se ne ve, kateri poklic politika je glavni in kateri drugovrstni. Nevarnost, da postane politika drugovrstna, je veliko večja. Če je političen funkcijonar na pr. novinar, se ne bo mogel izogniti vpliva žurnalističnih interesov na državne in javne. Isto velja tudi za zdravnike, advokate in druge svobodne poklice. Pri profesijonalnih

---

Conan Doyle: 17

Razpad in vstajenje svetovja.

Roman.

»Toda strup?« sem vprašal. »Ali ne bo uničil vsako sled življenja že v kali?«

»Možno je, da nam grozi le gotova plast strupa v etru — nekakem mefistiškem veletoku v brezmejnem oceanu, po katerem plove naš planet. Tudi je možno, da se izvrši izenačenje in se bo v prilagojenju na novo nastale pogoje razvilo sveže življenje. Že dejstvo samo, da razmeroma majhna nasičenost naše krvi s kisikom zadošča, da strupu kljubujemo, je dokaz, da ne bo treba nikake prav posebne izpremembe za omogočitev in ohranitev animalskega življenja.«

Zadimljena hiša tam doli za drevjem je žarela v svetlih plamenih. Strmé smo opazovali mogočne, v zrak švigajoče zublje.

»To je res strašno,« je zašepetal lord John, ki ga je to bolj prevzelo, kot ne vem kak drug dogodek.

»Kaj nam končno sploh to mar?« sem pripomnil. »Svet je mrtev, upepelitev je baš najboljši način pokopa. Za nas bi požar, ki bi izbruhnil v naši hiši, pomenil skrajšanje čakanja.«

»To nevarnost sem že predvidel in naprosil sem svojo ženo, da je ukrenila vse potrebne protiodredbe,« je dejal Challenger.

»Dragi, vse je v najboljšem redu. Toda po glavi mi spet tolče. O, Bog, kako težak zrak!«

»Ga pa spet zboljšajmo!« je dejal Challenger in se sklonil k posodi s kisikom.

»Skoro prazna je,« je ugotovil. »Približno tri in pol ure je zdržala. Zdaj bo osma ura. Noč bomo prav prijetno preživeli. Če se ne motim, napoči konec jutri ob devetih zjutraj. Solnčni vzhod bomo pa le še doživeli, seveda samo mi!« Po teh besedah je pristopil k drugi posodi, ki jo je odprl za pol minute, da se je zrak občutno osvežil in se je naše stanje zboljšalo. »Sicer pa,« je dostavil, »ne živi človek samo od kisika. Čas večerje je že minul. Zagotavljam vas, gospodje, da sem tedaj, ko sem vas povabil semkaj, da vam nudim veličastno igro, upal, da bo moja kuhinja svojemu slovesu izkazala čast. Moramo si pomagati. Gotovo mi boste pritrdili, če se izognem vsakemu kurjenju, ker bi sicer po nepotrebnem tratili zrak. Zato se moramo zadovoljiti z mrzlimi izrezki, kruhom in »picklesom«, vrhutega sem pripravil tudi nekaj steklenic »clareta«. Hvala ti, draga moja, ti si, kot vedno, kraljica gospodinj.«

V resnici, vsega priznanja je bil vreden ponos in svojstvena angleška ročnost, s katero je gospa Challenger v teh kratkih minutah pokrila mizo s snežnobelim prtom, okusno razvrstila brisače in pripravila preprosto večerjo z izbranostjo moderne kulture. Niti električna namizna svetiljka sredi mize ni izostala. Še bolj pa smo se čudili svojemu teku, ki je sličil že požrešnosti.

»To je posledica naših razburjanj«, je pripomnil Challenger s kretnjo omalovaževanja, ki jo je vsekdar uporabljal, kadar je ponižal svojega znanstvenega duha k razlagi zemeljskih dejstev. »To znači molekularno pomanjkanje, katero moramo izravnati. Velika bolest in visoka radost prikličeta močen tek, ne pa nezanimanje za hrano, kot nas hočejo prepričati romanopisci.«

»Skoro gotovo bo to vzrok, da seljaki prirejajo po pogrebu tako svečane pojedine,« sem pristavil. »Čisto pravilno. Naš mladi prijatelj je našel izborno prispodobo za to stvar. Vam li smem ponuditi ta izrezek jezika?«

»Prav kot pri divjih narodih,« je menil lord John in spoštljivo hlastnil po pljučni pečenki. »Prisostvoval sem pogrebu nekega poglavarja ob Aruwini-River. Pri tej priliki so domačini pojedli celega nilskega konja, ki je tehtal gotovo toliko kot vse pleme skupaj. V Novi Guineji so rodovi, ki svojega mrliča med objokavanjem požro, najbrž iz čuta za red, da ga spravijo s poti. Toda zdi se mi, da je od vseh pogrebnih pojedin sveta naša brez dvojbe najbolj originalna.«

»Nekaj je po mojem mnenju zelo čudno,« je pripomnila gospa Challengerjeva. »Nobene žalosti ne čutim do umrlih. Moji stariši bivajo v Bedfordu. Dobro vem, da so že mrtvi, a vendar ne občutim v tej svetovni katastrofi niti najmanjše žalosti do kake določene osebe, niti do svojih najbližjih ne.«

»In moja mati v svoji letni hišici na Irskem,« sem se oglasil. »V duhu jo vidim pred seboj, ogrnjeno s šalom in pokrito z načipkano havbo, ko sedi v svojem starem, visokem naslanjaču pri oknu s knjigo in očali na kolenih, z zaprtimi očmi. Čemu bi jo objokoval? Odšla je tjakaj, kamor ji bom v kratkem sledil tudi jaz, in morda ji bom v onostranosti bližji kot je Anglija Irski. Vendar mi je hudo, če se spomnim, da ni več ljubega bitja med živimi.«

»Kar se tiče telesne smrti poedinca,« je odvrnil Challenger, »pomislimo, da nam ni nič žal po nohtih, ki si jih odrežemo, ali po laseh, ki smo si jih postrigli, dasiravno so bili nekoč del našega telesa. Tudi enonožec ne objokuje noge, ki so mu jo odžagali. Fizično telo je za nas pravzaprav stalni vir utrujenja in bolečin. Nenehoma nas opozarja na meje, ki so nam odmerjene. Čemu naj torej oplakujemo njegovo odločitev od našega duhovnega bistva?«

»Predpogoj je, če tako bistvo sploh obstoja,« je zamrmral Summerlee, »pa najsi bo, kakor hoče, vsesplošno umiranje je strašno.«

»Kakor sem že prej izvajal,« je Challenger odvrnil, »ni skupno umiranje še daleko tako grozno kot smrt posameznika.«

»Prav tako kot v vojski,« je menil lord John. »Če bi videli tu pred seboj ležati človeka s prestreljeno glavo in vdrtim prsnim košom, bi vstrepetali od groze. V Sudanu pa sem jih videl na tisoče, ne da bi pri tem sploh kaj posebnega občutil; — če pretehtamo tek zgodovine, moramo priznati, da tehta življenje posameznika vse premalo, da bi se zaradi tega razburjali. Če pa mora umreti na mah tisoč milijonov, ko se je zgodilo danes, potem ne vem koga naj iz te ogromne množice še po sebej izberemo.«

»Ah, da bi bilo že vse za nami,« je gospa zavzdihnila; »ah, George, kako se bojim!«

»Ti si gotovo najpogumnejša od nas vseh. Res, da sem bil napram tebi siten

politikih srečavamo največkrat advokatski poklic, kajti znanje zakonov in pravnih načel je neobhodno potrebno tako za zakonodajo kakor tudi za uporabo zakonov. Advokatski poklic razvija tudi za demokratično formo uprave tako potrebno sposobnost svobodnega izražanja na raznih shodih in ustvarja obširne stike z javnostjo. Toda advokatski poklic deloma ovira profesijonalne politike in jim v tej ali oni meri ne dopušča, da bi postali popolni državniki. V parlamentu se včasih razpravlja o državnih problemih tako, kakor se razpravlja o zadevi kakega klienta pred sodiščem.

Pri demokratični upravi vodijo narod torej profesijonalni in napol profesijonalni politiki, ki običajno zasedejo in okupirajo centralne in podeželske odbore političnih strank. To je vse prej kakor narodna samouprava. V kolikor je kulturna stopnja naroda nižja, v toliko je bolj omejena njegova državljanska zavest, in čim slabša je njegova družabna disciplina, tem večja igrača je on v rokah profesijonalnih politikov, tem širše se odpirajo vrata demagogiji. Demagogija pa pomeni laž, ki se uporablja v politiki. Čim manj zaveden je narod, tem bolj je podvržen vplivu in izkušnjavam politične laže. Profesijonalni politiki obetajo narodu zlate gradove, demagogi različnih strank tekmujejo med seboj pred volilci in jim obetajo nekaj neizvršljivega, vzbujajo v njih neopravičen optimizem v pogledu državnih poslov, to pa najbolj takrat, kadar je na vladi lastna stranka. Istočasno pa demagogija napenja vse sile, da kompromitira vse ostale politične stranke v osebi njihovih voditeljev. Na ta način so kompromitirani končno vsi prvaki političnih strank in demokracija ostane brez avtoritet. Če pa se uničijo politične avtoritete, lahko pride uprava v roke vsakovrstnim elementom, celo skrajnim demagogom, ki običajno prevzemajo oblast kot veliki častilci načela narodne samouprave. Potem pa pogosto ustanavljajo osebni režim in se izpremene v tirane, ki so faktično veliko bolj nevarni, kakor pa monarhi res vladarske krvi.

Je pa še drugo temeljno zlo, ki razjeda demokratično upravo. To je antidržavnost naroda in političnih strank. Da se doseže v državi harmonija med državljani in stabilnost v upravi, potrebuje masa nekoliko večje državljanske zavesti. Žalibog ta predpogoj ni dan še v nobeni državi. Nikjer ni prišla državljanska zavest mase do zaželjene stopnje in zato široki sloji ne razumejo in ne priznavajo vedno interesov države in družbe in obenem tudi ne političnih strank. Zato politične stranke pogosto delajo velike napake, da stavijo gotove interese stranke nad velike interese države. Čim bolj je kak narod politično nezrel, tem večja je ta nevarnost. Pri takih narodih deluje primer političnih strank in njihovih voditeljev uničujoče na mase, ker jih nauči domnevati, da je pod režimom demokracije mogoče uveljaviti vsak zasebni in mestni interes. Istočasno pa se narodno imetje, namesto da bi bilo pod nadzorom naroda, nahaja faktično v rokah uprave, ki ga troši s pomočjo parlamentarne večine v tej ali oni meri samovoljno. En del državnih dohodkov se troši za to, da se ugodi apetitu partizanov, bodisi s tem, da se predpostavlja lokalne interese občedržavnim, bodisi na kak drug način. Pri taki upravi trpe stanovi, kajti izvirajoča iz politične stranke uprava stremi za tem, da olajša davčno breme stanovom, iz katerih obstoji večina naroda in da ga natovori manjšini, namesto da bi skušala razdeliti davčna bremena pravično in v skladu z gospodarskimi in državnimi interesi. Toda tudi v tem pogledu se uveljavlja veliko demagoštvo, kajti v državah, ki se upravljajo na ta način, pada največja teža budžeta zlasti na posredne davke, ki ponekod zelo prizadenejo ne samo narodovo manjšino, marveč tudi večino. Na ta način lahko narod mnogo plačuje, ne da bi to opazil. Zlo tega sistema obstoji v tem, da vzgaja narod antidržavno, ker ga oduči misliti, da ima dolžnosti napram državi. Pomen omenjenih defektov demokratičnega sistema uprave je tem manjši, čim bolj raste politična zavednost širših slojev naroda in državljanske vrline voditeljev političnih strank. Toda ti defekti ne bodo odpadli ali vsaj ne bodo izginili v doglednem času. Zato je dolžnost državnikov in političnih faktorjev kakor tudi demokratične inteligence, da se zamisli nad pomenom krize, ki jo preživlja demokracija in da poišče sredstva, s katerimi bi bilo mogoče to krizo odstraniti ali ublažiti.

»Slovo«.

Telefonska in brzojavna poročila

Debata o uradniškem zakonu.

Poglavje tretje sprejeto z večino glasov. — Vprašanje železniške službene pragmatike. — Predlogi ljubljanske in zagrebške univerze.

— **Beograd, 5. julija.** (Izv.) Predsednik Marko Gjuričić je ob 16.30 otvoril plenarno sejo zakonodajnega odbora. Po prečitanju in odobrenju zapisnika zadnje seje je predsednik odboru naznanil, da je sprejel peticijo »Delavske zbornice«, naslovljeno na ministrstvo saobračaja glede zakona o uslužbencih državnih železnic. Peticija zahteva, da se zakon o državnih železničarjih ne predloži narodni skupščini preje v razpravo, dokler »Delavska zbornica« sama ne izda svojega strokovnega mnenja. Predsednik je dalje naznanil, da je **»Udruženje vseučiliških profesorjev ljubljanske univerze predložilo predloge in spomenico, s katerim zahteva k drugemu poglavju uradniškega zakona, da se redni vseučiliški profesorji s 15. letom službe stavijo v 2 skupino I. kategorije, ostali pa v 3 skupino I. kategorije in rektorji v 1 skupino I. kategorije. Enak predlog je stavila tudi zagrebška univerza.**

Zakonodajni odbor bi imel zatem razpravljati o II. poglavju uradniškega zakona, ki deli državne uradnike in uslužbence po strokovni izobrazbi in kvalifikaciji v tri kategorije: I. kategorija uradniki s fakultetno izobrazbo in diplomo, II. kategorija uslužbenci s srednješolsko izobrazbo in zrelostnim izpitom oz. temu primerno izobrazbo, III. kategorija uslužbenci, ki imajo najmanj 4 razrede srednje šole in njej enakih šol. Prva kategorija je razdeljena v 6 skupin, II. kategorija v pet in III. kategorija v 4 skupine.

Pred pričetkom razprave je minister za izenačenje zakonov Marko Trifković zaprosil zakonodajni odbor, da se debata o drugem poglavju odloži na poznejši čas in to radi tega, ker namerava minister saobračaja predložiti poseben zakon o železniško-prometnem uradništvu, ki bo vseboval le določila specifično železniško prometnega značaja. Dokler se ne doseže sporazum med ministrom saobračaja in ministrstvom za izenačenje zakonov, je potrebno, da se, ker se določbe tega poglavja deloma nanašajo tudi na kategorije železniških uradnikov, razprava odloži na poznejši čas.

Predsednik Marko Gjuričić je dal predlog ministra Trifkoviča na glasovanje. Predlog je bil sprejet z večino glasov, na kar je predsednik izjavil: Predlog je sprejet in prehajamo k razpravi o tretjem poglavju. (Nastop državne službe.) Tretje poglavje vsebuje 14 paragrafov in določa splošne pogoje za nastop državne službe, čas provizorija in modalitete stalnosti.

O tem poglavju se je razvila živahna debata, v katero so posegli Ljuba Davidović, dr. Kumanudi, Svetozar Pribičević (demokratje) in klerikalna posl. Fran Kremžar in dr. Hohnjec, kakor tudi ostali člani opozicije.

Po daljši debati je bilo odrejeno glasovanje in so bili sprejeti členi od § 12 do § 26. Med sprejetimi členi navajamo najvažnejše: Z večino glasov je bil sprejet **člen 14.**, ki se v sedanji stilizaciji glasi:

Državna služba je v prvih treh letih začasna, če ni to s kakim drugim zakonom drugače določeno.

Člen 17. je bil sprejet v posebni stilizaciji:

Ako se v slučaju službene potrebe sprejme v državno službo oseba, ki se je izkazala s sedanjim strokovnim delom, se mora taki osebi izjemoma ne glede na člen 14. priznati od dneva nastopa službe stalnost, če so izpolnjeni ostali pogoji zakona. O sprejemu take osebe ima odločati pristojno ministrstvo v soglasju strokovne misije.

Člen 18. se sedaj glasi:

Uslužbenec postane stalen, ako je izpolnil splošno predpisane pogoje in ako je pristojna komisija za oceno v njegovem splošnem obnašanju in priznanem uspehu v službi smatrala, da je sposoben postati stalen.

Člen 23. se sedaj glasi:

Čas bolezni nad 6 mesecev in čas službene dobe v vojski se ne priznava v predpisani rok za začasno službovanje.

Ostali paragrafi so bili z neznatnimi spremembami sprejeti v smislu zakonskega predloga. Omeniti je treba le, da je opozicija ugovarjala trileetnemu roku za provizorno službovanje in je zahtevala samo enoletni provizorij. V smislu zakona se ustanovi posebna komisija za oceno, ki ima vsakemu državnemu uradniku podati spričevalo sposobnosti.

Na predlog ministra za izenačenje zakonov Marko Trifkoviča prične na današnji seji zakonadajni odbor razpravo o VI. poglavju, tj. o poglavju, ki določa funkcije ocenjevalni komisiji in kako je treba oceniti sposobnost uradnika. Z ozirom na železniški zakon je odbor prešel preko poglavij IV. in V., ki določate letne prejemke državnih uslužbencev in pa službene dolžnosti uradnika.

Današnja seja zakonadajnega odbora je določena na 16. uro popoldne.

— **Beograd, 5. julija.** (zvir.) V zakonodajnem odboru so se pojavile zadnji dan nekatere tehnične težkoče in ovire, ki stavljajo uradniški zakon v delno nevarnost. Obseg materijala, ki ga ima zakonodajni odbor še razpravljati in rešiti, je precej velik in bo nujno potrebno, da se nekateri členi uradniškega zakona s kratko debato čimpreje odpravijo. Ljuba Davidović je na včerajšnji seji predlagal, da se razprave forsirajo in da se kolikor toliko izenostavi način metode razpravam o uradniški pragmatiki. Do sedaj ste bili sprejeti le dve poglavji, uradniški zakon pa vsebuje celokupno 10 poglavij z 223 paragrafi. Velike ovire stavi tudi minister saobračaja, ki ima zbornici v najkrajšem času predložiti službeno pragmatiko za državne železniške uradnike in nastavljence. Ta zakon se v nekaterih točkah vjema z uradniško pragmatiko na splošno, toda ima popolnoma specijelne prometne določbe, o katerih je potreba podrobno razpravljati.

Iz seje ministrskega sveta.

Stavka mornarjev. — Brodarski sindikat. — Zakon o škodi po toči.

— **Beograd, 5. julija.** (Izv.) Parlamentarni odbor uporablja vlada za to, da rešuje tekoče resorne zadeve in da pripravlja materijal oziroma načrte za zakone, ki se imajo še v bodoče rešiti. Na včerajšnji od 11. do 13. trajajoči dopoldanski seji je ministrski svet najpreje reševal razna resorna vprašanja ter nato kratko razmotrival o notranji in zunanjepolitični situaciji.

1.) Minister za socijalno politiko dr. Ninko Perić je obširno poročal o še vedno trajajoči stavki primorskih mornarjev na Sušaku in o razmerju mornarjev do Jadranske plovitbene družbe. Minister je omenjal diference, ki obstojajo med družbo in organizacijo mornarjev, dosedanja vladna intervencija ni pokazala pozitivnih uspehov. Minister predlaga, da se izvoli posebna komisija, ki ima preiskati na licu mesta vzroke stavke ter razmerje med mornarji in družbo. Ta komisija je sestavljena iz delegata ministrstva saobračaja, notranjih zadev in ministrstva za socijalno politiko. Komisija ima danes odpotovati na Sušak. Po končani preiskavi predloži komisija vladi podrobno poročilo, na kar bo ministrski svet pričel z intervencijo, da se stavka konča in vzpostavi zopet redni promet na Jadranu.

2.) Minister saobračaja dr. Velizar Janković je podal daljše poročilo o brodarskem sindikatu kraljevine SHS. Lansko leto je bil za sindikat določen poseben »regime provisoire«. Sindikat želi, da se ta režim še podaljša. Sedanji minister saobračaja pa zavzema drugačno stališče, kakor prejšnji minister Stanić. Je za definitivno rešitev kako organizirati plovbo po naših rekah in to iz državnih in narodnih interesov.

3.) Na razpravo so dalje prišle tekoče zadeve ministrstva šume in rude in ministrstva za poljedelstvo. Ministru za izenačenje zakonov je izdano pooblastilo, da čimpreje predloži narodni skupščini zakon o zaščiti poljedelcev proti škodi, povzročeni po toči in ulmah. Ta zakon se ima glede finančnega efekta sporazumno rešiti z ministrom financ.

VELIK VLOM V DRŽ. BLAGAJNO.

— **Trst, 4. julija** (Izvir.) Na progi Udine-Trst je bila vlomljena v brzovlaku **državna blagajna.** Neznani tatovi so odnesli **200.000 lir.**

Mussolinijeva akcija za osvojitev Reke.

— **Rim, 4. julija.** (Izv.) Včerajšnjo Mussolinijevo izjavo o Reki tolmačijo politični krogi in italijanski tisk tako, da je italijanska vlada pozvala beogradsko vlado, da se naj takoj požuri v direktna pogajanja za likvidacijo reškega problema. Italijanska vlada vstraja na stališču, **da paritetna komisija ni kompetentna obravnavati politične strani reškega vprašanja, nego samo, da izvrši in izvede v prakso sklenjene solucije.** Po italijanskem mišljenju se ima politično vprašanje Reke rešiti z razmejitvijo reške države, **ki naj tudi vsebuje Delto in Baroš.** Mussolini se je s svojo izjavo postavil v nasprotje z jugoslovanskim stališčem, da je politično vprašanje Reke in vprašanje pripadnosti Baroša in Delte že rešeno z rapallsko pogodbo in s santmargheritskimi konvencijami.

— **Zagreb, 5. julija.** (Izv.) Današnji »Jutarnji List« priobčuje iz Beograda informacijo, da so vodilni krogi zunanje politike zelo v skrbeh, ker nova izjava Mussolinijeva in govor senatorja Grossicha v rimski zbornici pomenjata **ogroženje rapallske pogodbe.** Po teh izjavah Italija namerava anektirati Reko, Jugoslaviji pa dati nekatere protikoncesije v okolici Reke.

PROTIDRŽAVNA RADIĆEVA POLITIKA.

Odločno stališče radikalne stranke.

— **Beograd, 5. julija.** (Izv.) Na včerajšnji seji je notranji minister ministrskemu svetu poročal tudi o notranjepolitični situaciji. V glavnih črtah je skiciral položaj na Hrvatskem. Po gotovih znamenjih sodeč, se je postavila vlada na stališče, da se proti Radiću postopa strogo po zakonu in da se ima Radićeva akcija, naperjena proti celoti države in narodnemu jedinstvu, parirati in braniti strogo z zakonitimi sredstvi, ki jih daje na razpolago **zakon o zaščiti države.** Zelo važna je okolnost, **da je v vladnih krogih prevladalo prepričanje, da vse to, kar se propagira in forsira od strani Radića, nosi izrazito protidržavni značaj.**

V radikalnih krogih vlada sedaj čim največja odločnost, da se omeji Radićeva agitacija in da se razmere na Hrvatskem čimpreje sanirajo. Značilen za mišljenje v vladnih krogih je današnji uvodnik vodilnega organa radikalne stranke »Samouprave«, gotovo inspiriran od visokega vodilnega mesta. Uvodnik razmotriva Radićevo napoved bojkota proti Beogradu. Konstatira, da se v notranjepolitični borbi med Hrvatsko republikansko seljačko stranko in odgovorno vlado v Beogradu dosedaj še ni uporabljalo skrajno sredstvo bojkota. Bojkot v politični in gospodarski borbi se mora smatrati kot skrajno sredstvo, če so že vsa druga sredstva izčrpana. Dosedaj pa so, tako naglaša »Samouprava«, dana vodstvu Radićeve stranke na razpolago vsa legalna sredstva. Dana je bila možnost prihoda v parlament. »Samouprava« zaključuje svoj uvodnik: »Nepremišljene grožnje« s stavkom, **da bo vlada na skrajna sredstva odgovarjala vedno tudi s skrajnimi sredstvi.**

V radikalnih krogih je splošno razpoloženje, da vlada ne sme v svoji sedanji poziciji proti Radiću ostati na polpota in da je njena dolžnost pobijati Radićevo agitacijo na vsak način.

Konkordat z Vatikanom.

Cerkvenoteritorijalna ureditev katoliških škofij.

— **Beograd, 5. julija.** (Izv.) Iz krogov komisije, ki ima urediti med Vatikanom in našo vlado obstoječa vprašanja, je izvedel Vaš dopisnik, da je sedaj eno glavnih vprašanj, kako je treba rešiti cerkveno teritorijalne odnošaje posamnih katoliških škofij. Kakor znano, so se po našem ujedinjenju spremenile tudi teritorijalne razmere posamnih škofij. Nekateri kraji katoliških škofij spadajo pod jurisdikcijo škofov, ki se nahajajo izven meja naše države. V splošnem se namerava to vprašanje rešiti na ta način. Ustanovi se za vso državo pet rimsko-katoliških nadškofij:

1.) zagrebška, obsegajoča škofije Krk, Senj, Djakovo in Križevce;

2.) splitska, obsegajoč Kotor, Dubrovnik, Hvar, Šibenik in Biograd ob morju;

3.) beogradska, obsegajoča škofije Skoplje, Vel. Bečkerek, Bar, Vršac, Subotico, Novi Sad;

4.) sarajevska, obsegajoča Banjaluko in Moster ter

5.) ljubljanska, obsegajoča polek ljubljanske škofije še mariborsko.

DOGODKI NA BOLGARSKEM

— **Beograd, 5. julija.** (Izv.) Po poročilih iz Sofije je bil zemljoradniški poslanec in poveljnik oranžnih čet Gjorgje Damjanov ubit v okolici Sofije. Poleg soproge Stambolijskega je bila v Sofiji aretirana tudi ga. Ljudskanova, mati bivšega odpravnika poslov na bolgarskem poslaništvu v Beogradu.

— **Sofija, 4. julija.** (Izv.) Nova bolgarska vlada je popolnoma ustavila podpore bolgarsikm dijakom, ki so študirali v inozemstvu. Brez vsakih sredstev je sedaj nad 1000 dijakov. Veliko pomanjkanje trpe bolgarski dijaki, ki bivajo na Dunaju. Tam bivajoča voditelja zemljoradniške stranke Daskalov in Obov sta sklenila zaposliti dijake pri bolgarskem listu, ki ga bodeta izdajala na Dunaju.

ZAVEZNIŠKA POSVETOVANJA.

— **Pariz, 5. julija.** (Izv.) Havasova agenca poroča iz Londona: V ekspozeju francoskega poslanika Saint Aulaira, ki ga je razvijal Lordu Curzonu, so samo splošne temeljne smernice brez opredeljenega odgovora. Pismeni odgovor ni bil izročen. Sedanja pogajanja obstoje bržkone v tem, da se konkretizira francosko stališče, določi ves odgovor na angleško spomenico in omogoči izenačenje angleškega in francoskobelgijskega stališča.

— **Bruselj, 5. julija.** (Havas). Belgijski poslanik v Londonu je izročil lordu Curzonu belgijski odgovor na prvi dve vprašanji angleške spomenice glede pasivnega odpora v Porurju. Odgovor je po besedilu enak francoskemu.

PO ATENTATU V DUISBURGU.

— **Köln, 4. julija.** (Wolff). Mestu Duisburg je naložena težka kazen, ker je bilo po belgijskih poročilih izvršen v torek ponoči napad na belgijske vojake. Sedaj je prepovedana tudi vožnja s kolesi. Med 8. zvečer in 5. zjutraj ne sme biti nihče na cesti. Te odredbe se nanašajo tudi na predmestje.

— **Duisburg, 4. julija.** (Wolff). Med ranjenimi belgijskimi vojaki, ki so ponesrečili pri eksploziji v Duisburgu, sta umrla še dva. Mestu Duisburg je bila naložena denarna kazen v znesku 30 milijard mark.

OBSODBA MORILCA DRJA. RAŠINA.

Šoupal obsojen na 18 let.

— **Praga, 4. julija.** (zv.) Pred državnim sodnim dvorom, ki je bil ustanovljen na temelju zakona za zaščito republike, je bila danes dopoldne razprava proti zavarovalnemu uradniku Josipu Šoupalu, morilcu finančnega ministra dr. Rašina. Obtožba navaja med drugim, da je dne 5. januarja tl. obtoženec dvakrat streljal na ministra dr. Rašina pred njegovim stanovanjem, ko je hotel stopiti v avto. Takoj po atentatu je obtoženec skušal pobegnti in je bil prijet v neki kleti. Med zaslišanjem na policiji je med drugim izjavil, da je najpreje pripadal socijalnodemokratični organizaciji v Nemškem Brodu in da je leta 1920. prestopil k komunistični stranki, iz katere je pozneje izstopil, ker se niso strinjali njegovi nazori o induvidualni akciji z nazori komunistov. Postal je **anarhokomunist.** Od dec. lanskega leta je bil nastavljen pri »Slovaški zavarovalni družbi«. Sklenil je umoriti dr. Rašina, ker ga je smatral za reprezentanta češkoslovaške plutokracije, ki je osredotočena v Živnostenski banki. S svojim dejanjem je hotel pomagati delavskemu razredu, da bi kapitaliste ostrašil. Že 12. dec. 1922. je hotel umoriti finančnega ministra dr. Rašina, proseč v ministrstvu za avdijenco. To mu pa ni uspelo. Ministra je takrat videl v II. nadstropju ministrstva v družbi neke dame. Pozneje je sledil ministru na ulico, a mu atentat ni uspel, ker se je nahajal dr. Rašin v družbi te dame.

Na vprašanje senatnega predsednika: **Ali se čuti krivega je obtoženec odgovoril: »Nisem kriv v nobem smislu.«**

Obtoženec je odklonil vsak odgovor na nadaljna vprašanja predsednika. Pripomnil je le, da se noče zagovarjati pred drž. sodnim dvorom, ker ga ne priznava za pristojnega.

Zagovornik je izjavil: Državni sodni dvor je nepristojen. Obtoženec je dejanje izvršil popreje, predno je stopil zakon v zaščito države, ki ustanavlja ta sodni dvor, v veljavo. Radi tega se obtoženca ne more klicati pred ta sodni dvor.

Državni sodni dvor se je izjavil za pristojnega ter se je razprava nadaljevala. Bila je zelo kratka. Sodni dvor je prečital nekatere spise.

Zagovornik obtoženca je predlagal, da se razprava preloži, ker je zdravniško mnenje sodnih zdravnikov Petrivalskega in Šejde v nasprotju z buletini, izdanimi o stanju ministra dr. Rašina. Buletini so med drugim naznanjali, da se ministru temperatura izboljšuje.

Državni pravdnik je ugovarjal temu predlogu, izjavljajoč, da so zdravniki izdajali te buletine iz političnih razlogov, ker je s padanjem oz. dviganjem temperature rasla oz. padala češkoslovaška valuta.

Državni pravdnik je v svojem zaključnem govoru kratko omenjal velike zasluge pok. dr. Rašina za konsolidacijo češkoslov. državnih financ. Med njegovim govorom je mnogoštevilno razpravi prisostvujoče občinstvo pokojniku prirejalo žalne ovacije in je bil predsednik primoran občinstvo ukoriti, češ da bo prisiljen avditorij izprazniti.

Obtoženec je končno izjavil, da ni imel namena umoriti dr. Rašina kot takega nego pogoditi le Živnostensko banko, reprezentantinjo kapitalizma.

Predsednik je zaključil razpravo ter se je sodni dvor umaknil v posvetovalnico. Posvetovanje je bilo zelo kratko. Ob 9.45 je predsednik sodnega dvora razglasil sodbo: **Obtoženi Josip Šoupal se obsoja na 18 let težke ječe, pooostrene z enim postom in temnico na dan atentata.**

---

in godrnjav, toda pomisli, da je g. Challenger tak, kot sta ga ustvarila Bog in narava, in se ni mogel drugače vesti, kot mu je bilo odločeno. Sicer pa — ti gotovo ne bi ljubila koga druzega, ali ne?«

»Nikogar drugega na vsem svetu kot tebe,« je odvrnila in se ga oklenila. Mi trije pa smo stopili k oknu in vsi obstrmeli zrli strahotno podobo. Vsepovsod je kraljevalo somračje in mrtev svet je tonil v temini. Na južnem obzorju pa se je daljšala ognjena, zelo dolga, škrlatnordeča proga, ki je od časa do časa ugasnila, pa se spet zasvetila, včasih je zažarela v žarkih barvah, potem pa spet plahnila v tlečo plamenasto črto.

»Lewes je v ognju!« sem zaklical.

»Ne, Brighton — gori!« je dejal Challenger in pristopil k nam. Saj vidite, da se valna črta Downs-a vzdiguje pred žarom, torej je požar daleč od zadaj in zavzema zelo veliko obsežnost. Celo mesto je najbrž upepeljeno.«

Odsvit ognja smo opazovali v različnih smereh, in razbitine na železniški progi so še vedno tlele, vendar je bilo to le svetlikanje v primeri z gigantskim požarom tam za griči. To bi bil naravnost bajni članek za »Gazetto«. Ali je sploh imel kdaj kak poročevalec tako ugodno priliko, pri tem pa tako malo možnosti, da jo izkoristi? — Kakšna škoda!

Nenadoma me je popadla mrzlica poročevalcev. Če so možje znanosti do zadnjega trenotka ostali na svojih postojankah, se nisem hotel jaz osramotiti in sem sklenil, da storim, kar je v moji moči. Nikdar ne bo čitalo nobeno človeško oko, kar sem napisal, toda na kakršenkoli način sem hotel prebiti dolgo noč — kajti nemogoče mi je bilo zatisniti oči. Sklenil sem, da začnem pisati dnevnik, da vsaj nekoliko odpodim od sebe mračne misli. In tako imam zdaj pred seboj zapisnik z nagosto popisanimi stranmi, ki sem jih izpolnil takrat — v oni grozni noči — z beležnico na kolenih in pri luči slabo sveteče žarnice. Če bi bil pesniško darovit, bi svoj spis prilagodil tej nenavadni dogodbi, tako pa naj služi le v to, da pričara ljudem strašno občutje, ki me je viharilo v noči vesoljne groze.

Politične vesti.

= **Poslanci džemijeta solidarni z radikali.** Zadnje dneve so bile po listih razširjene vesti, da je prišlo do diferenc med poslanci džemijeta in radikalnim klubom. Današnji »Balkan«, ki ima intimne zveze z džemijetom, ugotavlja, da so poslanci džemijeta popolnoma solidarni s politiko radikalne stranke in da odobravajo dosedanje delo radikalne vlade.

= **Proslava ameriškega državnega praznika v Beogradu.** Zjedinjene države Severne Amerike so včeraj praznovale praznik državnega ujedinjenja. Beogradsko poslaništvo Zjedinjenih držav je povodom tega praznika včeraj priredilo svečanost, kateri so prisostvovali člani diplomatskega zbora, člani vlade in ugledni politiki. Nj. Vel. kralja Aleksandra je zastopal adjutant polkovnik Mazuranić in zunanjega ministra pomočnika Panta Gavrilović.

= **Povratek prezidenta Masaryka.** Po poročilih iz Prage se je 3. t. m. ob 12.45 prezident dr. Masaryk povrnil s svojega sredozemskega potovanja na grad Lano. Danes ima važne konference z zunanjim ministrom dr. Benešem, ki v kratkem odpotuje v Pariz.

= **Dr. Beneševa pot v Pariz.** Zunanji minister dr. Beneš odpotuje v kratkem v Pariz. Njegovo potovanje je zvezano z rešitvijo gotovih Československo in Francijo zadevajočih problemov. Dr. Beneš ima obenem s francoskimi vodilnimi krogi določiti program za oficielni sprejem in obisk prezidenta Masaryka v Parizu. Predsednik francoske republike Millerand sprejme dr. Masaryka na svečan način. Dr. Beneš ima dalje s poslaniško konferenco rešiti vprašanje Javorine, ki je sporno med Prago in Varšavo. Dalje se ima definitivno skleniti trgovinska pogodba med Češkoslovaško in Francijo.

= **Bolgarski list o naših razmerah.** O naši notranjepolitični situaciji je priobčil sofijski »Mir« pod naslovom »Jugoslavija ali Srbija?« uvodnik, v katerem se peča s problemom sporazuma med Srbi in Hrvati in hrvatskim seljaškim pokretom. Članekar omenja površno razvoj naše notranje krize in piše: Ker se izvoljeni hrvatski narodni zastopniki ne udeležujejo srbske skupščine in se tako formelno odrekajo priznanju konstitucije, čije glasovanja se hrvatski narod ni udeležil, opravičuje srbska vlada svoje ukrepe proti nameravanemu shodu v Zagrebu s tem, da je njegov značaj protidržaven in protiustaven. Radičev poskus sklicati svojo veliko skupščino pa je pripomogel, da se je vporabil proti hrvatski republikanski stranki zakon za zaščito države, kar pomeni, da je ves hrvatski narod postavljen izven zakona (?!) Sični ukrepi so bili naperjeni pred dvema leti po atentatu na tedanjega regenta in sedanjega kralja Aleksandra proti komunistom. Toda to je bilo proti politični stranki in ne kakor sedaj proti celi pokrajini in narodu, ki tvori po številu prebivalstva drugi največji sestavni del države. Kriza prehaja v odločilno fazo. Kljub vsem domnevam ne bo kmalu končana. Če se izpremene metode, bo ostal značaj borbe kakor tudi končni cilj, za katerim stremi prva kakor druga stranka, še vedno isti. Ta borba je bila in ostane velika nesreča za Slovanstvo sploh.

= **Položaj na Balkanu.** Po bolgarskem prevratu je »Manchester Guardian« priobčil uvodnik v katerem govori o politični situaciji na Balkanu takole: Beograd je zelo razburjen. Lastni pristaši napadajo Pašićevo vlado, ker se mu ni posrečilo preprečiti vojaško intervencijo povratka Ferdinandistov na vlado v Sofiji. Pašić se je dosedaj previdno upiral zahtevam svojih skrajnih pristašev. Toda njegov položaj ni siguren. Hrvatska, najbolj kulturni del Jugoslavije, je v stanju kroničnega upora. Perečí problemi stopajo v vseh delih kraljevine na površje. V tem pa sta Jugoslavija in Romunija enako nervozni. Vsaka od teh držav ima vzrok, da zadrhti vedno, kadar se zgane Bolgarija, kajti vsaka zatira (?) velik del bolgarskega ozemlja. Niti najbolj strastno patriotično gibanje v Bolgariji ne more pomeniti za katerokoli teh držav ki sta oboroženi do zob, kake resne nvarnosti od zunaj. Toda Jugoslavijo razdeva Makedonija, Romunijo pa Dobrudža. Vlada Bratianu v Bukarešti je smatrala, da je bolje, če pridobi novo vlado v Sofiji s priznanjem, ki jo nič ne stane. Srbi se jeze na ta romunski korak, češ, da so Romuni pred njimi opredelili svoje stališče napram položaju. Tudi Grška skrivaj godrnja. V tem pa se čuti kriza v ozračju. Nihče ne ve, dali se bo burja to pot polegla ne da bi prišlo do nevihte. Toda vsakdo ve, da dokler bo obstojala sedanja razdelitev Balkana, ni upati na trajen mir. Makedonskega vprašanja ni mogoče vedno odlašati. In dokler se ne zagotovi sporni makedonski pokrajini znosna uprava, bodisi potom mednarodne kontrole ali pa, kar je še bolje, v okviru velike feredativne jugoslovanske države, Srbija in Bolgarija ne boste imeli pravega miru. Skoraj isto je treba povedati tudi o južni Dobrudži, pokrajini, ki jo Romunija drži docela neupravičeno. Mar ni mogoče prisiliti Romunije — ako se ji garantira pripadnost Besarabije, do katere ima neoporečeno pravico — da bi vrnila južno Dobrudžo njenemu zakonitemu lastniku? Bolgarija, ki ima na vsaki strani po eno Elzaško, kričečo po osvobojenju, bo neprestano povzročala nemire.

= **Makedonci v Ameriki.** Tudi v Zedinjenih državah je mnogo makedonskih emigrantov. Imajo svojo nacijonalno organizacijo in cerkev. Glavni sedež jim je Pitsburg. Začetkom junija so priredili v tem mestu svečano posmrtnico za padlimi narodnimi junaki. Ob tej priliki so dali duška tudi svojemu patrijotičnemu čustvu. Po službi božji, ki jo je opravil svečenik dr. Canev, so priredili velik javen shod, na katerem so govorili mnogi voditelji, med njimi tudi Popov, ki je dejal, da je ogorčen nad sedanjo politiko Bolgarije, kjer je inspirirana in složna s srbskim šovinizmom. Svoj govor je zaključil z besedami: Borba makedonskih bojevitih pokolenj je vulkan, ki maje in razjeda tla pod nogami beogradskih, atenskih in sofijskih državnikov. Oni čutijo ta potres, ki bo kmalu pomedel s tirani v Makedoniji. Potem so zborovalci sprejeli protestno resolucijo, v kateri izražajo svoje globoko ogorčenje nad krvavim terorjem in strašnim ukrepom, ki jih izvaja vlada Stambolijskega napram Makedoncem. Sedaj ko ni več Stambolijskega, se bodo gotovo potolažili.

= **Kako sodi Anglež o Nemcih v češkoslovaški republiki.** V angleški reviji »The Round Table« je izšla obširna razprava o splošni situaciji večine evropskih držav. Avtor se tu bavi tudi s Češkoslovaško in njegova kritika se glasi ugodno za Češkoslovaško. Obsojajo se nemške težnje za odcepitev nemškega ozemlja od češkoslovaške republike. Ako bi se nemške nakane uresničile, bi trpeli škodo tako Čehi kakor tudi Nemci. Nemci bi lahko imeli v Češkoslovaški velik vpliv na češkoslovaško politiko, če bi priznali češkoslovaško državo. Nemci nimajo zmožnih politikov in jim je najvažnejši problem, ali naj se Reichenberg naziva tudi Liberec. Kakor dokaz nerazumne nemške politike navaja avtor dejstvo, da so Nemci glasovali v zbornici proti predlogu o pomoči Avstriji, kar so napravili samo za to, da bi jim ne bilo treba priznati, da je češka vlada storila nekaj tudi za njih avstrijske brate.

= **Provokacije ostravskih Nemcev.** Dostojni potek slavnostne otvoritve Trgovske in obrtne razstave v Moravski Ostravi je skazila groba breztaktnost, ki so jo zagrešili ostravski Nemci proti članu češkoslovaške vlade, trgovskemu ministru Novaku. »Mor.-slezsky Denik« piše o tem: Še ob pravem času je bil prvi funkcijonar nemškega gledališkega društva opozorjen na zadevo, ki se umeje sicer sama ob sebi, da je namreč potreba, da bi orkester zaigral državno himno pri slavnostni predstavi v nemškem gledališču, katere se minister Novak udeleži kakor oficijalni zastopnik vlade češkoslovaške republike. Na pripombo dr. Reicha, da orkester brnskega gledališča nima zadevnih not, se je svetovalo, naj se izposodijo note pri češkem gledališču. Kljub vsem tem opozoritvam niso igrali v nemškem gledališču državne himne ob navzočnosti ministra Novaka. Pozneje je minister izjavil, da bi ne bil šel v nemško gledališče, ako bi bil le količkaj slutil, da se državna himna ne bo igrala, da mu je žal izgubljenega večera in da ga je ignoriranje državne himne jako mučno presenetilo. — Provokacijo ostravskih Nemcev si bodo vsekako dobro zapomnili zavedni Čehi, ki bodo Nemcem pri ugodni priliki pokazali, kako umejo njih početje povračevati. Ta provokacija pomeni žalitev celokupne vlade. Tukaj se na najbolj značilen način kaže, kaj vse si današnji dan upajo Nemci v češkoslovaški državi. Jako umestni bi bili radikalni ukrepi, ki bi Nemce poučili, da žive v češkoslovaški republiki, pa ne v Berlinu.

TURŠKO ZVERSTVO ZAHTEVALO 35 TI. . SOČ ČLOVEŠKIH ŽIVLJENJ.

Poljska, češkoslovaška, romunska, jugoslovenska in grška delegacija pri reparacijski komisiji so izvolile dva nova skupna delegata, ki sta nastopila svojo službo 1. julija. Ta delegata sta član višjega sodnega dvora v Varšavi Jan Mrozowski in sodni svetnik Slovak Ivan Krn.

Razgled po slovanskem svetu.

— **Ukrajinski inštitut v Pragi.** Začetkom junija se je vršila v Pragi svečana otvoritev ukrajinskega višjega pedagoškega inštituta, ki je posvečen spominu M. Dragomanova. Svečanost, ki so se je udeležili člani ukrajinskega narodnega odbora in profesorski zbor novega zavoda, je otvoril vodja praških Ukrajincev Šapoval. Pozdravil je zbrane goste in povdarjal, da je dolžnost inštituta dati ukrajinskemu narodu dobrih učiteljev in kulturnih delavcev. Govornik se je prisrčno zahvalil češkemu narodu, prezidentu Masaryku in češki vladi za bratsko pomoč. Ukrajinski učni zavod bo vodil prof. Bilecki, predavali pa bodo prof. Švec, Rusov, Ivanenko, Timčenko, Rusova, dr. Kušnir in dr.

— **Zvišanje plače bolgarskim uradnikom.** Bolgarski ministrski svet je sklenil zvišati državnim nameščencem plače in sicer po tablici, ki obstoji iz 6 kategorij. V ta namen bo odobren kredit v znesku 530 milijonov levov. Plače se zvišajo na tale način: I. kategorija od 1500—2040 levov, II. kat. od 1150 na 1550, III. kat. od 970 na 1370, IV. kat. od 850 na 1250, V. kat. od 680 na 1080 in VI. kat. od 600 na 1000 levov. Vlada namerava povišati tudi doklade upokojenim za delo nesposobnim uradnikom.

— **Nova železniška proga v Bolgariji.** V soboto se je vršila svečana otvoritev nove proge Aleksandrovo-Vidin. Ob 9. zvečer je odšel iz Sofije poseben vlak z zastopniki vlade in povabljenimi gosti. V Aleksandrovu je sprejela goste deputacija prebivalstva Vidna in okolice. Nato je vlak odšel proti Vidnu, kamor je prispel v nedeljo zjutraj. Tu se je vršila služba božja in druge ceremonije. Zvečer so se uradni zastopniki vrnili z istim vlakom v Sofijo.

Spominjajte se
»Družbe sv. Cirila in Metoda«!

K zakonu v zaščito malega kmeta.

Poročali smo že, da je bil te dni sprejet v narodni skupščini zakon v zaščito malega kmeta, ki je kot prvotni srbski zakon sedaj razširjen na vso našo državo. Na prvi pogled je ta zakon ki je sicer že star, produkt moderne demokratične zakonodaje, ki jo opažamo danes več ali manj v vseh evropskih državah in bi kot tak moral najti splošno odobravanje. Vsaka država, ki hoče doseči v svoji gospodarski politiki ravnovesje in ublažiti nasprotja med raznimi sloji svojih državljanov mora v prvi vrsti ščititi malega kmeta in malega obrtnika, da veleposestva in veleindustrija popolnoma ne izpodrinejo teh dveh številno skoraj povsod najmočnejših produktivnih činiteljev. Posebno važna je ta zaščita pri nas, kjer je industrija in poljedelstvo večinoma še individualizirano in je gospodarski temelj države kot agrarne enote faktično mali kmet. Toda baš na tem polju zakonodaje moramo biti zelo oprezni in upoštevati krajevne razmere, ki so v različnih pokrajinah države različne tako, da bi bilo treba najprej z enotno radikalno agrarno reformo ustvariti primerna tla za poznejšo enotno zakonodajo, ki bi v enaki meri koristila kmetu v mejah stare Srbije ali Bosne kakor tudi Slovenije. Ker se pa to ni zgodilo in je bil zakon avtomatično uveljavljen tudi za naše kraje, se nam zdi umestno izpregovoriti nekaj besed o njegovih posledicah, ki so lahko dobre pa tudi slabe, kakor ima pač vsaka stvar na svetu dve strani — solnčno in senčno.

Zakon govori o eksekuciji, ki je bila pod Avstrijo za našega kmeta gotovo najbolj neprijetna beseda. Še danes je kmeta strah, če čuje ime »sekutor« ki mu je bil včasih noč in dan za petami. Če se je poljedelec radi toče, slabe letine, požara, živinske kuge ali kake druge katastrofe zadolžil in ni mogel pravočasno vrniti izposojenega denarja, če ni točno in v polnem obsegu plačeval zemljiških davkov, je prišla politična oblast v osebi »sekutorja« in mu zaplenila vse, kar je imel. Siromak je moral s svojo družino s trebuhom za kruhom. To je bilo vsekakor skrajno krivično postopanje čigar posledice so občutili mnogi naši poljedelci na lastni koži. Zato je razumljiva in hvalevredna težnja naših zakonodajalcev, ki so vzeli tudi siromašnega kmeta pod zaščito zakona, da se mu ne bo treba več bati, kdaj ga poženejo oblasti po svetu. Teoretična plat tega koraka je brez dvoma važna in načelona se morajo strinjati ž njimi vsi, ki jim je kaj ležeče na blagostanju in napredku našega naroda. Če pa si ogledamo ta zakon s praktičnega stališča, vidimo, da v mnogih slučajih ne bo dosegel onega vzvišenega cilja, ki so ga imeli pred očmi naši zakonodajalci. Že na prvi pogled se lahko prepričamo, da je zakon prikrojen razmeram v onih pokrajinah naše države, kjer je pretežna večina kmetov v primeri z našimi premožna, kjer se razume pod malim kmetom to, kar je pri nas srednji ali pa celo bogat kmet. Že pri naštevanju živega in mrtvega inventarja, ki ne podleži eksekuciji, je značilno, da zakon prepoveduje zapleniti zadolženemu kmetu 10 ovac, 5 svinj, in 5 koz, dočim mu pusti samo eno motiko, eno sekiro in eno koso. Kaj naj počne kmet, ki ima količkaj zemlje, z eno motiko in eno koso, to je seveda vprašanje zase, ki pa še ni tako kočljivo, kajti v skrajnem slučaju si kupi še nekaj motik in kos in jih previdno skrije, da mu jih oblast znova ne zapleni. Širokogrudnost zakona pa se kaže v tem, da pusti kmetu z eno koso kar 10 ovac, 5 svinj in 5 koz, da ne govorimo o 2 konjih, kobili z žrebetom in kravi s teletom ki so tudi pod zaščito zakona. Koliko pa je pri nas malih kmetov, ki imajo v hlevu toliko živine? Poljedelec, ki bi mu po eksekuciji ostali še trije konji, 5 svinj, 10 ovac itd., je za naše razmere trden kmet tako, da omenjeni zakon ščiti pravzaprav premožnejšega kmeta, ne pa malega, ki tudi brez eksekucije ni še nikoli imel toliko živine. S to določbo pa bi se bilo mogoče še pomiriti, če bi ji ne sledila druga glede zemljišča, ki je že bolj očitno namenjena tistim krajem, kjer so takozvani mali kmetje in v primeri z našimi veleposestniki. Zakon navaja, da eksekucii ni podvrženo 5 juter (johov) zemlje na vsako glavo in naj je oproščena davkov ali ne, samo da je nje glavni poklic poljedelstvo. Recimo, da ima kmet pet ali šest otrok, kar pri nas ni redek slučaj — ki so po poklicu vsi poljedelci. Njemu pripada torej 25—30 jutrov zemlje, ki mu je ne sme vzeti nobena oblast, pa naj je še tako zadolžen. Kdor vsaj deloma pozna naše podeželske razmere, mora priznati, da nimamo nobenega malega kmeta, ki bi imel 30 jutrov zemlje, pač pa mnogo, ki imajo po 6 7 ali celo še več otrok. Iz tega sledi, da eksekucija odslej pri nas sploh ne pride več v poštev, ker lahko vzame malemu kmetu kvečjem nekaj zarjavelih motik in in kos, živine in zemljišča pa bi mu morala še dodati, da bi ga imel toliko, kolikor ga predpisuje zakon. Če pa odpade eksekucija kot skrajno sredstvo za izterjatev dolga, odpade tudi kredit, ki ga je imel naš kmet pri raznih denarnih zavodih ali zasebnikih, kajti nihče ne bo tako nespameten, da bi naložil svoj kapital tam, kjer nima nikake garancije, da se mu bo obrestoval in da ga bo lahko v gotovem času zopet izterjal. S tem pa smo zadeli na najbolj občutljivo točko tega zakona. V kolikor je on na videz potreben in koristen, v toliko je obenem pomanjkljiv in lahko rodi baš za tiste ki jim je namenjen usodne posledice. Zadostuje ena slaba letina, toča ali suša v večjem obsegu in naši kmetovalci bodo preživljali v svojem gospodarstvu resno krizo, ker bodo navezani na posojilo, ki jim ga nihče ne bo hotel dati. Posojilnice in zasebniki se bodo bali novega zakona, država pa jim bržkone ne bo mogla priskočiti na pomoč z izdatno denarno podporo tako, da bodo prisiljeni razprodajati svoja posestva, kar bi bilo vsekakor bolj škodljivo, kakor pa malo strožji zakon o eksekuciji. Tudi moralne plati tega vprašanja ne smemo prezreti. Kmetje, ki so že zadolženi ali pa bi se zadolžili v bodoče bodo čutili za seboj zakonito moč in lahko se zgodi, da bo ta ali oni zanemarjal svoje gospodarstvo, zadrževal obresti in odklanjal zahteve upnika zato, ker se bo zavedal, da mu le-ta itak ne more do živega. Moralni pritisk, ki pri našem kmetu pogosto igra važno vlogo, je s tem zakonom odstranjen in tudi to dejstvo lahko rodi slabe posledice.

Navedeni pomisleki jasno govore za to da bi bilo treba zakon v zaščito malega kmeta nekoliko drugače stilizirati in prilagoditi našim razmeram, kar je v prvi vrsti v interesu samih kmetov. Glede poljedelskega orodja bi bil lahko nekoliko bolj popustljiv, glede živine morda malo bolj strog, glede zemljišča pa je odločno zgrešil svoj cilj. Če hoče država res ščititi malega kmeta, naj mu z zakonom zajamči toliko orodja, živine in zemlje, kolikor je faktično potrebuje in naj se pri tem ozira na lokalne razmere v posamnih pokrajinah, na število družinskih članov, na rodovitno in nerodovitno zemljo, na sposobnost dotičnega kmeta in njegovih otrok za delo in druge okolnosti, ki so v takih slučajih zelo važne. V tej obliki, kakor je uveljavljen sedaj, pa predstavlja zakon palico z dvojnim koncem, ki bo topla po eni strani kmeta, ker mu zapira pot do kredita, po drugi strani pa denarne zavode, ki ne bodo mogli nalagati svojega kapitala v zemljišča, ker nimajo zanj potrebnega jamstva. To pa ni v interesu niti prvih niti drugih.

Gospodarstvo.

—g *Za 100 dinarjev* se je dne 4. t. m. dobilo: 75.600 avstrijskih kron, 187.000 nemških mark, 126.000 poljskih mark, 9.500 madžarskih kron, 37 češkoslovaških kron, 25 italijanskih lir, 16.16 šilingov, 18.60 franc. frankov, 6.25 švicarskih frankov in 1.09 dolarja.

—g **Hmelj.** X. poročilo Hmelj. društva o stanju hmelj. nasadov pri nas in drugod. Žatec. Č. S. R. dne 30. junija 1923. Tudi zadnji teden meseca junija se vreme ni spremenilo. Deževje s hladnimi dnevi in mrzlimi nočmi in temperatura do 4°C. Zadnje dni je postajalo nekoliko boljše; imeli smo tople dneve in videli vsaj za nekaj ur solnca. Hmeljski nasadi so se nekoliko dvignili, vendar so se pa aphis muhe in uši prav pomnožile. Celo škropljeni nasadi se okuževajo vnovič in ni ga še bilo leta, da bi bile muhe tako trdega življenja, kot letos. Mnogo hmeljarjev škropi že vnovič, pa brezuspešno. V krepkih nasadih je hmelj zrastel do $^3/_4$ in do vrha žice in je upanje, da se bode ohranil. Srednje dobri nasadi so zrastli do $^3/_4$ žice in je upanje, da še niso izgubljeni. **Temu nasproti se pa smatra kot izgubljena velika večina nasadov, kateri so skozi in skozi »ušivi« in kateri niso škropljeni bili.** V nizkih legah tudi najboljšega okoliša se že prikazuje **črna rosa** in rastlini je videti, da zaostaja v rasti. **Stanje se, je v obče poslabšalo.** Rastlina je v razvoju zaostala za 2—3 tedne in se še nikjer ne pripravlja na cvet. Izključeno je, da bi zamoglo tudi najugodnejše vreme popraviti zamujeno. Neugoden pogled na letošnjo žetev se že kaže tudi na trgu, kjer se pri pomnoženem povpraševanju cene vedno dvigajo. Danes se plačuje do 1250, zahteva se pa do 1300 č. K za 50 kg. Končno razpoloženje zeló čvrsto pri rastočih cenah. Zaradi pomanjkanja blaga so skoro vsa skladišča zaprta. Vsa zaloga se ceni na 2000—2500 stotov à 50 kg, katera se pa nahaja v »trdih« rokah. Savez hm. društva.

—g **Žitni trg v Somboru.** (Sombor, 4. julija.) Radi deževnega vremena zaostaja spravljanje žitnih pridelkov. Povpraševanje narašča. Cene se dvigajo. Koruza notira 285 do 290, pšenica 430—435, oves 305—310, nova pšenica ima kvantiteto 77—80 kg. Nujno je toplo vreme.

—g **Zagrebški žitni trg.** (4. t. m.) Postavno baška odnosno vojvodinska postaja notirajo: Pšenica 430—440; koruza žolta 275—285, bela 305—310, defektna 170—225, za krmo 300; oves 305—310, fižol beli 675—700. Moka pšenična »0« 675—700, »2« 650—675, »6« 600—650, za krmo 200—250. Otrobi drobni 130—135, debeli 150—155. Tendenca: koruza švrsta, ostalo neizpremenjeno.

—g **Zagrebški tedenski sejem** (4. t. m.) Dogon je bil velik. Cene za kg žive teže: voli bosanski I. 11—12, II. 10—11, domači I. 12.50—13.75, II. 11.50—12, III. 9.50—10.50, mlada živina 11.50—13, krave I. 11.50—12.50, II. 9.50—10.50, III. 8—9, svinje I. 23.50—25, II. 21.50—22.50, III. 20.50—21.25, teleta I. 15—15.75, II. 14—14.—50, III. 12—13.50. Seno se je stržio po 75—112.50, staro po 100—175, detelja po 125—137.50, slama 75—87.50 in za mt. Drva, voz 300—315.

— *Novosadska blagovna borza 4. julija.* Pšenica: baška, nova, dva vagona, 345; ista 76 — 77 kg, 2 — 3 odstotna, 1 vagon 427.5; ista 77 — 78 kg, 7 in pol vagona 432.5; ista 79 kg 1 odsot. ponudba 425. — Ječmen: baški 64 — 65 kg, 2 vagona, 290 do 295; isti 63 do 64 kg, 1 vagon, 275. — Oves: baški, 1 vagon, 310. — Koruza: baška, 21 vagonov, 280 — 287.5; baška bela, 1 vagon, 305; ista 4 — 5 odst. defektna, 3 vagoni, 272.5; ista okrogla 6 vagonov, 275. — Fižol: beli, baški, povpraševanje 700. — Moka: baška »0«, 1 vagon, 662.5; »2«, 2 in pol vagona, 612.5 do 615; »5«, ponudba 565; »6« ponudba 495. — Otrobi: baški 135. Tendenca neizpremenjena. —

—g *Živina v naši državi.* Koncem lanskega leta je bilo glasom uradne statistike v naši državi 4,058.419 glav goveje živine, 31.938 bivolov, 1,043.538 konj, 15.002 mezg, 86.036 oslov, 887.020 svinj, 8,461.504 ovac, 1,801.409 koz in 13,810.223 komadov perutnine. Povprečna vrednost vse živine znaša 17,850 milijonov dinarjev, tako da odpade na vsakega prebivalca nad 1000 dinarjev, če bi prodali vso živino.

—g *Subskripcija novih delnic Ljubljanske kreditne banke* je zaključena s popolnim uspehom. Zlasti veliko zanimanje se je pokazalo za neoptirane delnice, ki so za 100 % presubskribirane. Definitivna dodelitev teh delnic se izvrši tekom julija t. l.

—g **Slavenska banka d. d. podružnica v Novem Sadu.** Slavenska banka d. d. v Zagrebu je prevzela vsa aktiva in pasiva podružnice Slovenske banke v Novem Sadu ter bo isto vodila pričenši s 1. julijem 1923 pod imenom: Slavenska banka d. d., podružnica Novi Sad.

—g **Prodaja starih sodov od olja.** Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici bo prodalo dne 23. julija t. l. na javni dražbi 500 komadov starih sodov od olja. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g **Prodaja kovinskih in drugih odpadkov.** V pisarni inženirskega skladišča Dravske divizijske obasti v Ljubljani na Kodeljevem se bo vršila dne 20. julija t. l. ob 11. uri dopoldne javna ustmena dražba kovinskih in drugih odpadkov in sicer: okoli 1200 kg odpadkov od razne pločevine, okoli 151 kg odpadkov od železa, okoli 8120 kg odpadkov od litega železa (od peči, kotlov itd.), okoli 90 kg platnenih odpadkov od gasilnih cevi itd. in okoli 400 kubnih metrov lesenih odpadkov. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **Glavna skupščina novosadske produktivne borze.** V soboto 30. junija se je pod vodstvom predsednika borze dr. Gedeona Dundjerskega vršila glavna skupščina novosadske blagovne borze, pri kateri je bilo udeleženo neštevilno članov. Predsednik Dundjerski je otvoril skupščino, naglašajoč uvodoma, da borza v dveh letih svojega obstanka kaže ugoden razvoj. Novi Sad je postal radi borze središče žitnega kupčevanja plodne Vojvodine in Srema. Po poročilih borznega odbora je započeta akcija na unifikaciji izenačenja za vse borze v naši državi in je upati, da bo to vprašanje ugodno rešeno. Borza je odlokom seje dne 25. septembra uvedla novo tarifo za takse proti tarifom zagrebške borze. Radi neprestanih borznih sporov je število sodnikov povečano od 24 na 42 članov. Leta 1921. je bilo kotirano vsega skupaj 1944 vagonov in 51 mtc. blaga v vrednosti 47.2 milijonov dinarjev. Leta 1922. je poslovanje znatno narastlo in je bilo kotirano 9364 vagonov in 79 mtc. žita, ostalih poljskih produktov 265 vag., mlinskih pridelkov 1516 vagonov in 42 vag. živiniskih produktov. Skupna vsota zaključnih poslov znaša v letu 1922 11.321 vag. in 94 mtc. blaga v vrednosti 380.3 milijonov Din. Po končanem predsednikovem poročilu je predlagal dr. Ljubomir Apić, da se pravila spremene v toliko, da postane član borze lahko samo državljan kraljevine SHS. Skupščina je predlog zavrnila z razlogom, ker ni bil predložen odboru 10 dni pred glavno skupščino kot to zahtevajo pravila. Končno je bilo izbranih pet članov uprave, finančnega odbora in sodnikov, nakar je bila glavna skupščina zaključena.

—g **Vinske cene zopet rastejo** vsled trajno slabega vremena. Vse kaže, da dobimo letos še slabšo vinsko kvaliteto kakor je bila lani. Posebno neugodno je vplivalo deževno in vetrovno vreme med cveteniem grozdja, zato se razvija grozdje zelo neenakomerno in tako bo najbrž tudi zorelo. Zapazi se lahko na grozdu, da ima pri pecilju že za dober grah debele jagodice, dočim še na koncu cvete. To ne obeta nič dobrega. Zato so začeli večji vinski trgovci in gostilničarji v večjih množinah nakupovati lansko vino, vsled česar so se cene ponekod zopet precej opomogle. Posebno dosti vina je še v mariborski okolici kjer je bilo lani boljše kot v ljutomerskem okraju. Tudi v ormoškem in ptujskem okraju (Haloze) ter Bizeljskem so še velike zaloge. Staro vino (let. 1921) je že redkejše ter se mu cene stalno drže od 35—45 kron.

—g **Premovanje konj.** Konjerejski odsek 2 kmetijske družbe za Slovenijo (bivšo Štajersko in Prekmurje) priredi letošnje premovanje plemenskih konjev 16. julija ob 9. dopoldne pri sv. Lenartu za sodni okraj sv. Lenart, 17. julija ob 14. v Spodnji Polskavi za sodne okraje Maribor in Slovenska Bistrica, 18. tm. ob 8. uri za Ptuj, 23. tm. ob 8. uri v Ormožu za Ormož, 24. tm. ob 8. uri za Ljutomer, 25. tm. ob 8. uri v Beltincah za celo Prekmurje, 26. tm. ob 8. uri v Gornji Radgoni in Apaško Kotlino; 30. 7. ob 9. uri v Šmarju pri Jelšah za sodni okraj Šmarje in občine sv. Jurij ob južni železnici in sv. Jurij okolica iz sodnega okraja Celje, ter 31. tm. ob 9. uri za sodne okraje Celje in Vransko v Žalcu. V Ljutomeru bode se upoštevalo le toplokrvne pasme, v Ptuju in Spodnji Polskavi toplo in mrzlokrvne pasme v vseh drugih krajih pa le mrzlokrvne pasme.

—g *Državni zavod za unapredjenje industrije i zanatstva u Beogradu* (Krunska ulica 14) posreduje pri nameštanju kemičara, mašinskih i elektro-inženjera kao i drugih stručnjaka u domačim preduzečima. Radi toga se preporočuje zaintersovanima, da se sa kratkim podacima o sebi i tačnom adresom prijave tom Zavodu, koji će ih držati u evidenciji i u slučaju potrebe odmah izvestiti o odgovarajučem upražnjenom ili novo osnovanom mestu.

—g **Prodaja sodarske robe.** V pisarni kr. direkcije šum v Vinkovcih se bo vršila dne 14. julija tl. dražba nemške sodarske robe. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g **Dobava decimalnih tehtnic.** Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 19. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave 200 komadov decimalnih tehtnic. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljan interesentom na vpogled.

—g **Dobava raznih barv.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 18. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave raznih barv. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Kultura.

— **Novi rod.** V lepi opremi in bogati vsebini je ravnokar izšla dvojna (7. in 8.) številka tržaškega mladinskega lista »Novi rod«. Skoraj vsi naši najboljši mladinski pisatelji so zastopani v tej številki in zato nima dvojna številka »Novega roda« pomena samo za naše zapuščene malčke tam preko, temveč jo bo z veseljem prečital tudi vsak inteligent. Vsebina dvojne številke je, kakor rečeno, zelo bogata, kar najlepše izpričujejo že sama imena pisateljev, ki so zastopani v tej številki. Golar, Albreht, Utva in Ločniškar priobčujejo pesmi, Miličinski nadaljuje svojo povest »Junaštvo«, zatem sledé prispevki Gradnika, Meška, Lovrenčiča, zelo občutena skica široka, Ribičičevo: »Nedeljsko popoldne ob Soči«, in pa Vere Albrehtove povest o treh psičkih, Turgenjeva »Prepelica« zaključuje pripovedni del. Isvrstni lesorezi Maleša opominjajo na dva ustvaritelja naše **književnosti**, Vodnika in barona Zoisa. »Zrnca«, »Kotiček malih« in uganke zaključujejo uspelo dvojno številko. Toplo priporočamo »Novi rod«, slovenski javnosti. »Novi rod« se naroča v Matičn knjigarni v Ljubljani.

— **Kulturno historična razstava v Varaždinu.** Prijateji zgodovine in ljubitelji starin bodo priredili med 14. n 20. julijem t. l. v Varaždinu kulturnohistorično razstavo. Zgodovinsko društvo v Mariboru, Muzejska društva v Mariboru, Celju in Ptuju se udeleže razstave dne 19. t. m. Odhod iz Ptuja ob 6. 53 zjutraj, prihod v Varaždin okoli 10. Razstava bo zanimiva. Varaždinski samostani in cerkve so dali različne predmete na razpolago. Razstavljena bosta tudi arhiv čazmarskega kapitlja ter mestni arhiv. Razen tega bomo videli pohištvo v slogih 18.—19. stoletja. Ob tej priliki se bo vršil v Varaždinu tudi sestanek imenovanih društev, kjer se bodo določile smernice za sistematično arheološko in zgodovinsko delo v Mariborski oblasti. Prijatelji domače zgodovine so vabljeni, da se pridružijo izletu.

— **Liberški nemški nasilniki.** Občinski zastop v Libercu je zavrgel z 22 glasovi nemških občanskih strank proti 20 glasovi nemških socijalnih demokratov, komunistov in Čehov predlog češke manjšine, da bi se smele vršiti ob času od 1. pa do 15. septembra v mestnem gledališču češke predstave. — Nemci imajo v Čehih kar preveč pravice in svobode, zato so pa tako objestni.

Glasbeni vestnik.

— **Glasbena Matica iz Maribora v Rogaški Slatini.** Odkar je princezinja Slatina naša, se je udomačil lep običaj, da ga ji hodijo otroci slovenske domovine v dnevih njenega sijaja poklanjat, kar so med letom nabrali najlepšega cvetja. Med drugimi nas je posetila lani »Glasbena Matica« iz Ljubljane, letos in sicer to nedeljo ona iz Maribora. Hubadova »Matica« je tekom dolgih let dosegla nekaj, kar je v nas Slovencih tako redek uspeh: da si glede nje popolnoma zaupamo samim sebi in se zavedamo, kako mirno jo smemo pokazati tudi najrazvajenejšemu tujcu; pri mariborski pa, da odkrito priznamo, se nas je navzlic vsemu lepemu, kar smo že čuli o njej, polaščal tisti občutek, ki je tudi tako naš: da od svojca pričakujemo komaj polovico tega, kar od tujca, pa naj magari potem od njega zahtevamo dvakrat več. No, že nastop sam v popolnoma zasedeni veliki dvorani »Zdraviliškega doma« nam je pokazal, da se smemo nadejati najboljšega; čez 70 pevcev in pevk broječ zbor, vseskozi dostojen Slatine tudi v zunanji opremi, se je razgrnil čez obširni oder. Mogočno je zadonela prva pesem in takoj sprožila navdušeno odobravanje. Zakaj to je bilo že jasno: enakega materijala najbrže ne premore nobeno pevsko društvo v Sloveniji. Saj je že naravnost terno, če šteje tak zbor poleg drugih prvovrstnih tenoristov kar šest takih, ki s sijajno lahkoto in čudovito čistostjo zapojejo visoki c. -To je le zvenelo in, kar je tudi velikanska prednost: šele, ko sta gospoda Živko Jež — prvi s svojim tako sladkim, drugi mogočnim glasom nastopila v solih, smo zapazili, kdo je celo med njimi prvak. Veličastno ozadje tvori falanga basistov ozir. že prav »ruskih« oktavistov in ne da bi hoteli omalovaževati druge glasove, nam je še posebe omenitj sijajen sopran. Skratka — materijal, iz katerega se da napraviti vse, kar je iz človeškega orkestra možno napraviti. In treba je bilo samo opazovati, s kakim ognjem je vodil svojo družino g. ravnatelj Topič, da smemo pod njegovo Ptaktirko pričakovati spopolnitve do konca. Saj je zbor v ti sestavi baje po ogromni večini čisto nova tvorba in ima v svojem predsedniku g. Arnošu najidealnejšega voditelja. Pravi simbol široke slovanske vzajemnosti je bil v svoji beli ruski suknji g. Govorov, ki je svoje sole prekrasno odpel, vsa srca pa je razžarila ljubka gdčna Mezgečeva s svojim bisernim glasom. Ker je bil ta koncert prvi v sezoni, naj bo popolna zmaga Mariborčanov dober omen tudi za vse nadaljne prireditve, ki jih je pripravljenih še cela dolga vrsta z najodličnejšimi imeni. -o-

— **»Ljubljanski Zvon« v Litiji.** Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« pod vodstvom neumornega pevovodje Prelovca je prošlo nedeljo dokazal svojo požrtvovalnost v narodnem kulturnem delu. To pot v Litiji. Kljub izredni vročini je bila sokolska dvorana malodane nabito polna. No, saj »Zvon« to tudi povsem zasluži. Ne glede na to, da je bil moški zbor — najbrže vsled tlačeče vročine — v nekaterih točkah nesiguren ter v drugem tenorju in drugem basu nepopolen, je v splošnem prav dobro pel. Poleg mnogih Adamičevih umetnih je zelo učinkovala Premrlova »Na dan«. Najbolj pa je pač ugajala nova Moll-ova harmonizacija Adamičeve »Nocoj je pa lep večer«, katero so morali ponavljati. Od narodnih sta kot dosedaj vedno zadeli v srce znana Prelovčeva »Oj, Doberdob« in Devova »Sem šel čez gmajnico«. — Mešani zbor je bil ta dan na izredni višini in vse hvale vreden. Sočni visoki soprani in uglajeni alti so zveneli kot novovlitj srebrnjaki. Ko si poslušal Premrlovo »Zakaj«, so se ti ob mogočnih, polnih akordih ter vzdrhtevajočih in tresočih se postopih krčili živci in mišice, spominjajoč se živo na naše jadr. bregove »Nekdanji naš raj«. Zares učinkovito! Prelovec je prejel lep šopek. Tudi Hubadova koroška narodna »Je dro uštno« in Premrlova umetna »V Korotan« sta poleg še par narodnih prav ugajali. Po končanem sporedu se je pevski zbor z večino poslušalcev zbral k oddihu in okrepčilu na prijaznem vrtu gostilne »Pri Plenčarju«, kjer sta med popevanjem in intimno zabavo pozdravila Zvonaše v imenu Litijčanov gospod šolski nadzornik Bezeljak in v imenu pevskega društva »Zvon« v Šmartnem njega predsednik g. Tomažin. — Tako je »Zvon« zopet enkrat dokumentiral svojo vztrajno delavnost. Le tako naprej! M. Pr.

— **Dr. Pav. Kozinova »Pevska šola«.** Učne knjige pisati ni lahka stvar. Jasnovati jih je na psihologični podlagi, vpoštevati je treba vsa metodična pedagoška in didaktična načela in pravila, da pisatelj ne zabrede v dolgoveznost in nesmotrenost, da ne postane dolgočasen. Snov mora biti vseskozi zanimiva in urejena po težkočnih stopnjah, sicer bi utrujevala in jemala učencem veselje do predmeta. Malo je mojstrov, ki bi ustregli v svojih metod. delih vsem tem zahtevam. Označeno delo jim ustreza. Spisal ga je mojster vsestranske izobrazbe, poln idealov in mladinske ter domovinske ljubezni, vnet ljubitelj vsega lepega, zlasti pevske muze, te prelestne čarodejke človeške. Pred menoj leži prvi del. Vsebina mu je izredno pestra in zanimiva. Učenec se takorekoč igraje seznani z vsem, kar izobraženi pevec potrebuje za razumevanje in prednašanje petja. Pisatelj govori najprej o osn. pojmih glasbe in petja potlej o taktih, tonih itd. Zanimiv in originalen je način razlage in vaj. Podlaga so mu narodne pesmi iz vseh delov naše prelepe domovine. Po pedagoškem pravilu »od ložjega do težjega«, začne najprej s pesmimi v C-duru, nato vzame pesmi v G-duru itd. V knjigi razpravlja o intervalih, poltonih, skalah in o dr. — Ta del je posvečen enoglasnemu petju. Drugi del se bavi z večglasnim petjem. Temeljita in mojsterska so navodila za pravilno dihanje in čisto izreko itd., kar pač priča o pisateljevem strok. znanju fiziologije in anatomije pevskega organa. Delo izide v treh delih in bo pravi mejnik v glasbeni, zlasti pevski literaturi. Namenjeno je šolam vseh kategorij. Naj bi našlo vnetih propagatorjev in širilo ono najlepšo in najvplivnejšo kulturo, ki ozarja, slajša in plemeniti naše življenje. G.

Julijska krajina.

— **Zaplembe in ovadbe.** V Idriji so italijanski orožniki te dni izvršili hišno preiskavo pri knjigarnarju Hinku Saxu in mu zaplenili večjo količino slovenskih knjig. Zlasti so iskali Ivana Matičiča »Na krvavih poljanah «in Vitom. Jelenca »1914—1918«, katere vsebujejo po poročilu tržaškega »Piccola« znana klevetanja proti italijanski vojski in veljavi italijanskega vojaka, podpihovanja slovenskega naroda k maščevanju radi aneksije in k uporu proti italijanski državi. Mi seveda vsega tega v navedenih knjigah ne najdemo, temveč čitamo običajne, nekoliko vznešene opise jugoslovenske osvobodilne vojne. Knjigarnarja Saxa so ovadili državnemu pravdništvu. Istotako so ovadili župnika Karla Supina iz Spodnje Idrije, pri katerem so našli različne razglednice s »protiitalijansko vsebino« ter tudi knjige, katere je baje razpečaval naskrivaj. Prav tako, kakor v Avstriji, ko so avstrijski detektivi plenili dijakom grške naloge, meneč da imajo tajne zarotnike pred seboj, ki si zapisujejo svoje skrivnosti s cirilico!

— **Primeri za italijansko raznarodovanje.** Italijanske oblasti so izdale na vsa šolska ravnateljstva Julijske Krajine okrožnico, v kateri so odredile, da odpošlje vsaka šola po enega zastopnika, dečka ali deklico k veliki slavnosti v Rimu, kjer so prisegli na oltarju domovine in na grobu neznanega vojaka. Istočasno so se morali vršiti v domači šoli spominske proslave, pri katerih je šolska mladina prisegala nastopno: »Pred obličjem in v svetem imenu Boga vsegamogočnega, pred obličjem vseh, ki so za domovino živeli in umrli, tesno privit k trobojnici prisegam večno vernost Italiji in spoštovanje kralju ter ustanovam, ki jo upravljajo, njenim zakonom strogo poslušnost, neoporečno življenje in neprestani napor za umstveni, nravni in gmotni napredek njenega znanja in dejanja, posvečujoč ji vse, kar mi pripada v življenju in smrti.« Ko se povrnejo učenci iz Rima, jih bo na postaji pričakovala vsa šolska mladina. Drugi primer! Po vsej Julijski Krajini so vpeljali slavija razvitja šolskih zastav. Vsaka šola dobi svojo zastavo, razume se italijansko trobojnico, razvitju bodo prisostvovale posvetne, cerkvene ter vojaške oblasti, sledili bodo govori in povzdigovanja Italije in njene kulture! Še nikdar se niso kulturne in nacijonalne svetinje posameznega naroda izrabljale na tako nizek način v raznarodovalne namene, kakor delajo sedaj italijanske oblasti v Julijski Krajini. Toda v življenju narodov so trenotni uspehi najslabša politika. Konec te velike žaloigre še ni blizu, mi ne dvomimo, da bo končal, kakor veleva človeška pravica in resnica.

Darila.

— V **Ciril Metodov obrambeni sklad** je plačal V. raz. deške osn. šole na Prulah Vidovdanski kamen. Ravnotako je plačal učitelj g. A. Potočnik za V. raz. II. deške mestne osn. šole v Ljubljani 50 Din. za en kamen. Zavednim učencem srčna hvala!

— **Za jugoslov. akad. društvo »Triglav« v Ljubljani** so darovali g. dr. Alojzij Praunseis in prijatelji 60 Din. Denar se dobi v upravi našega lista.

Kongres učiteljstva meščanskih šol.

Ljubljana, 5. julija. 1923.

Danes ob 8. zjutraj je bil oficijelno po včerajšnjih predhodnih posvetovanjih otvorjen v risalni dvorani drž. realke **kongres učiteljstva meščanskih šol,** na katerega so prispeli delegati iz vseh krajev naše države. Kongres je otvoril savezni predsednik Josip Kovačič, ravnatelj meščanske šole v Zagrebu, ki je uvodoma pozdravil navzoče delegate in se jim, zahvalil za njihovo udeležbo na kongresu. Jedro njegovega govora pa je bila razprava o meščanskih šolah. Izjavil je, da preti našim meščanskim šolam nevarnost, ker kaže naša inteligenca nekako pasivnost proti njim. Te pasivnosti pa ni samo opažati pri učiteljstvu, temveč je obča po prevratu, ki se je radi bede zavalila na vsa ramena. Inteligenca mora ostati aktivna. Govornik je prešel na to na šolstvo in omenil, da je treba z vsemi silami pospeševati gojitev meščanskih šol. Zatem je omenil list, ki ga izdaja učiteljstvo mešč. šol pod naslovom »Naše gradjevinske škole«, ki ima plemeniti namen podpirati kulturo. Predsednik je zaključil govor z apelom, da se podpira vse šolstvo in da stopa meščansko učiteljstvo z drugimi ramo ob rami. Želel je, da se v kratkem razvije krepka napredna šola v vsi državi.

V imenu pokrajinske vlade je pozdravil kongres vladni zastopnik višji šolski nadz. dr. Janko Bezjak z besedami: Zbrali ste se zastopniki iz cele države in čast mi je, da Vas pozdravim v imenu pokrajinske vlade oddelka za prosveto in vero. Sporočam Vam tudi pozdrav velikega župana dr. Lukana. Pokrajinska vlada je naklonjena vašim stremljenjem in zasleduje z največjo pazljivostjo Vaše delo in Vaše težnje. **Naše šole zlasti meščanske so v lepem razvoju, kar je razvidno, da je imela Slovenija pred preobratom 2 meščanski šoli, a danes jih ima 35.** Vaša naloga je, da vzgajate mladino, zlasti ono od 10. do 15. leta z največjo opreznostjo in pozornostjo ter Vam želim na tej poti najboljši uspeh.

Namesto odsotnega tajnika je prečital predsednik Kovačič tajnikovo poročilo o delovanju »Saveza« v preteklem letu. **Najbolj je razvito šolstvo v Sloveniji, za njo sledi Vojvodina, dalje Hrvatska, Dalmacija; v Bosni pa je šolstvo precej zaostalo.** Tudi mesto odsotne blagajnice je predsednik podal blagajniško poročilo. Blagajna izkazuje 5190 Din premoženja, ki se uporablja za vzdrževanje lista. Četrta točka dnevnega reda je bilo poročilo o **»Enotnem učnem načrtu za meščanske šole** v kraljevini SHS. Kot prvi referent je predaval ravnatelj Josip Brinar, ki je podal strokovno mnenje in pojasnilo o glavnih smernicah novega učnega načrta, ki obsega 6 kardinalnih točk, o katerih sta najvažnejši zlasti prva in četrta, ki določata, da mora vsak učenec poznati slovnično in pismeno svoj materni jezik, kakor tudi da mora poznati zgodovino Slovencev, Hrvatov in Srbov, da spozna slavno našo preteklost. Ravnatelj Dragotin Humek iz Maribora je na to poročal oz. prečital poročilo o **prostoročnem risanju, geometriji, geometrijskem risanju itd. ter o razdelitvi predmetov v 40 šolskih tednih.**

Kongres, na katerem je poleg drugih odličnih predstavnikov zastopan tudi narodni poslanec Gjorgjević, član zakonodajnega odbora, se nadaljuje. Zaključi svojo debato danes popoldne.

Sokolstvo.

— *V. slet splitske sokolske župe u Splitu 21. i 22. VII. 1923.* Starješinstvo Sokolske Župe u Splitu upozorava sva bratska sokolska društva u domovini, da se prijave za učestvovanje sletu primaju do 10. jula. Pošto je pitanje saobraćaja po moru, nastanbe i prehrane oteščano uslijed velikog, nepredvidjenog broja dosele prijavljenih, sletski odbor nije podnipošto u stanju da preuzme jamstvo za ukonačenje, prehranu i prevoz onih učesnika, koji se na vrijeme ne prijave. Oni koji žele učestvovati imaju se prijaviti preko svojih društava odnosno župa uz tačan popis imena i uz naznaku, dali žele imati skupnu (besplatnu) nastanbu ili nastambu u hotelima ili privatnim kućama i dali žele skupnu prehranu ili prehranu u gostionama. Društva nek odmah zatraže od sletskog odbora potreban broj legitimacija za voznu olakšicu na parobrodima i željeznicama (50 % popusta na voznim cijenama na svim razredima). Sletski odbor neće pojedinima izdavati ove legitimacije. Sletski znak. Firma Vilim Pecina, Turnov, Čehoslovačka izradjuje sletski znak po načrtu prof. Peruzzi. Isti prikazuje sokola u ladji, koju upravlja k cilju držeći kormilo u ruci. Sosjednik sletskog znaka ima pravo na skupno prenočište, na popust u gostionama, ima slobodan pristup na obe javne vježbe, pokusima i natejcanjima, na obe velike pučke zabave na obali i slobodan pristup na sportske priredbe na moru. Cijena za članove Din 15.—, za nečlanove Din 25.—. Sletski odbor šalje znakove na zahtjev bratskim sokolskim društvima, te se učesnici sleta radi nabave znaka imaju obratiti na svoja društva. Sletski plakat izradio je profesor Rade Tommaseo, a prikazuje bolesna Kraljevića Marka, kojemu sokolica donosi u kljunu vode i krilima mu hlad pravi (motiv narodne pjesme). Reprodukcija je obavila Tipografija, d. d., Zagreb. Plakat je već razaslan društvima.

Turistika in sport.

— **Klub kolesarjev in motocikllstov »Ilirija« in S. K. »Primorje« priredi danes v četrtek dne 5. tm. v salonu restavracije »pri Levu« »pozdravni večer« na čast zmagovalcem pri mednarodni dirki Gradec-Cmurek-Gradec. Začetek ob 20. uri. Spored: Dirke na aparatih, pozdravni nagovor, prosta zabava. Svira salonski orkester. Vstopnina prosta. Dolžnost vseh sportnikov in ljubiteljev kolesarstva je, da se polnoštevilno udeleže tega zmagoslavja. Darila zmagovalcev so razstavljena v izložbi modne trgovine P. Magdič na Aleksandrovi cesti.**

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 5. julija 1923.

— **Brezvestno hujskanje klerikalnega časopisja** proti državi, vladi in srbskemu delu našega naroda rodi sadov. Te dni smo dobili pismo, ki izpričuje, kako zastrupljene in zapeljane so široke mase našega ljudstva po nesramni in tendencijozni pisavi klerikalnih listov. V informacijo naše javnosti podajamo glavne odstavke iz tega pisma, iz katerega je razvidno, kakšno besno mržnjo do države in do srbskega dela našega naroda so že vcepili klerikalci v srca svojim nerazsodnim pristašem. Pismo se glasi: »Žalostna je usoda nas Slovencev in Hrvatov; ne vemo, s čim smo se tako pregrešili, da nas je zadela tako kruta kazen. Prišli smo z dežja pod kap. Namesto Nemcev in Madžarov so zagospodarili nad nami naši lastni bratje Srbi, ki nas kruto stiskajo tako v političnem, še huje pa v gospodarskem oziru. Odirajo nas do dosti in nam hočejo zadnjo kapljo krvi iztisniti iz telesa. Iz bratske ljubezni in zaradi narodnega edinstva nas uklepajo v verige, iz bratske ljubezni in zaradi narodnega edinstva hočejo izbrisati iz zgodovine imeni Slovencev in Hrvatov, iz bratske ljubezni in zaradi narodnega jedinstva nam nastavljajo nož na vrat. Posrbiti nas hočejo ,toda Srb ne bo kaše pihal! Vsega tega krive pa so v prvi vrsti robske duše iz Slovenije: liberalci in našemljeni radikali (prelevljeni iz liberalcev), petolizniki, podrepniki in koritarji, ki nas na vse mogoče načine obrekujejo pred celim svetom, ščujejo Srbe na nas kakor lovec psa na divjačino. Ta prokleta jara inteligenca v Sloveniji je **prava zalega, satanska,** »schwefelbanda«, ki je ostudnejša od vsake **razbojniške tolpe.** Pod krinko narodnega edinstva se valja v prahu pred Srbi in dela sramoto Sloveniji. Njih satansko delo pa se bo nad njimi grozovito maščevalo, ko bodo njih črne duše že davno na dnu pekla gorele, jih bo zgodovina mrcvarila in ljudstvo preklinjalo. **Kazen božja naj zadene nje in njih otroke, zemlja naj se odpre in jih žive pogoltne v dno pekla.** Ta banda izpodkopava temelj državi, ko pa se vse skup sesede, bodo pa siti oni in Srbi. Beseda »narodno edinstvo« se toliko uporablja, da smrdi že do severnega tečaja. V Jugoslaviji bi lahko bilo prav dobro, ko bi se vlilo Srbom v glavo kakih 100 hl pameti, slovenskim liberalcem pa porezalo jezike. **Ali avtonomija, če ne, pa naj gre vse skupaj rakom žvižgat!«** — Mož, ki tako besni proti sedanji državi in proti srbskemu delu našega naroda, je že očividno pozabil, kako se je godilo Slovencem pod Avstrijo, pozabil je, da je bil uradni jezik na celi črti **nemški,** pozabil je, da so bile razun ljudskih šol na Kranjskem in deloma na Štajerskem vse šole **nemške,** pozabil je, da je smel biti Slovenec samo **podrejen uradnik** v državni službi itd. V svoji zaslepljenosti in v svojem fanatizmu ne vidi, da je sedaj **Slovenec gospodar na svoji zemlji, da mu je odprta pot v vse državne urade do najvišjih, ne vidi, da je slovenščina uradni jezik vseh naših oblasti, da so vse šole od najnižje do najvišje slovenske, da imamo svoje vseučilišče,** sploh da lahko odločujemo o svoji usodi mi sami. Ako bi se mož ozrl na **Primorsko in Koroško** in videl, kako se tam godi zasužnjenim našim bratom, potem bi se pač premislil izlivati takšne golide žolča, besne mržnje in brezmejnega sovraštva na svobodno našo državo in na tiste, ki v istini iz vsega srca in z vsem prepričanjem delajo za blagor te države in za srečnejšo bodočnost slovenskega ljudstva v njej. Potem pa bi se pač skesano potrkal na prsa in skesano vzkliknil: Grešil sem, ker sem bil zapeljan od brezvestnih demagogov, ki jim je lastna korist vse, splošni blagor in domovina pa Hekuba!

— **Z naše univerze.** Minister za prosveto je imenoval dne 29. junija t. l. g. dr. Karla Šavnika, delegata finančnega ministra v Ljubljani za honorarnega profesorja na juridični fakulteti in sicer za finančno-upravno pravo. S tem je dobil naš znani, teoretično in praktično kar najtemeljitejše poučeni finančni strokovnjak zasluženo priznanje od znanstvene strani, za kar mu čestitamo. Istotako pa je tudi čestitati juridični fakulteti, ker bo gotovo dobila večjega stika s praktičnimi juristi (uradniki, državniki in politiki), ki se bodo mogli s pridom okoristiti s specialnimi predavanji novoimenovanega profesorja (n. pr. o našem budgetnem pravu), na kar jih opozarjamo.

— **Za to naj bi jim bili pa Srbi in armada dobri!** Poročajo nam: Za svojo orlovsko prireditev, s katero nameravajo delati klerikalci v nedeljo šunder po Ljubljani, je Zveza Orlov naprosila — bogve pod kakšno lažnjivo firmo! — vojaško oblast, da jim posodi za nedeljski obhod po mestu za orlovske jahače vojaške konje iz artiljerijske vojašnice. Vojaška komanda, ne poznavajoč političnih razmer v Ljubljani — je tej fehtariji seveda drage volje ustregla, dasi te ljudi vsako dete pozna, kake sorte patrijoti so to. Zdaj, ko Orli potrebujejo konje, ki jih jim v Ljubljani noben zaveden in značajen Slovenec ne zaupa, naj bi bili tem klerikalnim hinavcem vojaški konji dobri, drugače pa uprizarjajo ti ljudje proti Srbom sploh in proti armadi še posebej divjo gonjo in skušajo naščuvati proti njim nerazsodne ljudske mase. Dobro bi bilo, da bi kdo vojaško komando o tem primerno poučil. Ali daje vojaštvo svoje konje na razpolago tudi za Radićevo konjenico? Dvomimo!

— **Klerikalno-komunistična večina na mestnem magistratu** je zelo občutljiva, ako jo kdo malo potiplje na žilo in konštatira, da ne gospodari tako, kakor bi bilo treba. Zlasti jo skeli, ako se ji pove v obraz, da gospodari tako »imenitno«, da je često v zadregi, kako bo plačala svoje uslužbence. Da pa so ti očitki utemeljeni, ve danes v Ljubljani vsako dete. Tudi koncem junija so bili na magistratu v nemali zagati, ako se bo nabralo toliko dohodkov, da bo mogoče plačati nameščence. K sreči se je nabralo precej denarja, zato so v soboto 30. junija vendar že lahko izplačali nameščence prvih treh činovnih razredov, vsi ostali pa so morali čakati na svoj plače do ponedeljka 2. tm. To je objektivna resnica, ki jo nihče ne spravi s sveta. Fakt ostane fakt!

— **Ljubljanski učiteljiški abiturijenti v Sarajevu.** Pevski zbor učiteljiščnikov je prispel včeraj v Sarajevo. Na kolodvoru je bil presrčen sprejem. Za napovedani koncert vlada splošno zanimanje in nadejati se je, da bo prav številno posečen.

— **Za evharistični kongres v Zagrebu** je votiral zagrebški občinski zastop na predlog obč. odbornika župnika dr. Rittiga 20.000 dinarjev podpore.

— **Zgradbo poslopja za med. fakulteto v Zagrebu** na širokem bregu so radi nedostajanja denarnih sredstev začasno ustavili.

— **Smrtna kosa.** Obitelj Kuharjevo v Št. Jakobskem okraju je zadela težka nesreča. Hčerka Stanka, gojenka 3. razreda meščanske šole, se je zbodla na nogi ter si zastrupila kri. Umrla je na krvnem zastrupljenju. Bila je navdušena Sokolica, z njo izgubi Sokol II. eno najmarljivejših delavk. Sodelovala je tudi pri »Kolu jugoslovenskih sester«. Pogreb bo jutri v petek ob pol 18. iz mrtvašnice na pokopališče k Sv. Križu. Blag ji spomin!

V visoki starosti 94 let je včeraj umrla ga Ida Bezeljak, vdova notarja, tašča g. inšpektorja Jana Ružičke. Pokojnica je bila blaga ženska, ki je živela samo svoji rodbini. Pogreb bo v petek, 6. t. m. ob 16. iz Sodne ulice št. 2 na pokopališče k Sv. Križu. Blag ji spomin!

— **Popravek župana dr. Perića.** Prejeli smo in priobčujemo: »Glede na notico »Brezvestno zapravljanje občinskega denarja« med dnevnimi vestmi Vašega lista z dne 3. julija 1923, št. 148, prosim sklicujoč se na § 19 tiskovnega zakona, da priobčite po predpisih navedenega določila sledeči **uradni popravek:** Ni res, da »mestna blagajna že drugič prvega v mesecu ni mogla izplačati uradnikom njih plač«. Res je celo, da so bili prejemki vsem onim, ki so plačani za nazaj, izplačani dne 30. junija 1923. Dalje je res, da so bili prejemki onim, ki so plačani vnaprej, izplačani dne 1. julija 1923. pri mestni blagajni. Res je naposled, da je imela mestna blagajna dne 1. julija 1923. v takojšnje izplačilo pripravljene prejemke tudi za one mestne uslužbence drugonavedene kategorije, kateri so, ker je bila nedelja, prišli vsled lastne dispozicije ponje raje šele drugi dan. Mestni župan: Dr. Perič.

— **Legitimacije za znižano vožnjo.** Po naredbi prometnega ministra pritičejo državnim uslužbencem, kadar potujejo z železniško legitimacijo, na državnih železnicah in ladjah tile razredi: 1. Višjim uradnikom, ki imajo po 5000 dinarjev letne plače ali več, prvi razred na železnici in na ladji. 2. Nižjim uradnikom do 5000 dinarjev plače na železnici drugi, na ladji prvi razred. 3. Vsem neukaznim uslužbencem na železnici tretji, na brodu pa drugi razred. Za naprej naj bo torej v prošnjah za legitimacijo omenjena letna plača prosilca in pravica do razreda.

— **Kako se taksirajo telefonski pogovori,** kadar je pristojbina ob pričetku pogovora drugačna, kakor ob koncu pogovora. Telefonski pogovori, ki se pričenjajo ob času, ko je pristojbina različna od pristojbine ob času, ko se končajo, tako da bi morala iti ena ali več enot pogovora na račun druge pristojbine, se taksirajo celi po pristojbini, ki je vejala takrat, ko se je pogovor pričel.

— **Kako se pri nas podpira našo domačo obrt.** Prejeli smo in priobčujemo: Lansko leto se je ustanovila v Ljubljani I. produktivna zadruga kleparjev, instalaterjev, kotlarjev in krovcev v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 28. Vsakdo ki mu niso razmere znane, bi mislil, da je to popolnoma domača zadruga tembolj, ker obstoja v Ljubljani še druga obrtna zadruga skoro istega imena in sicer »Zadruga kleparjev, inštalaterjev in kotlarjev v Ljubljani«, kar povsem lahko dovede do zmot. Da naše občinstvo ne bode nasedalo takim zmotam, ugotavljamo danes, da je I. produktivna zadruga kleparjev itd. povsem tuje podjetje, v katero se je vrinil povsem tuji kapital, in nam je popolnoma nerazumljivo, kako je bilo mogoče, da je sploh to podjetje dobilo koncesijo. Ne samo to, podjetje tudi vživa vsemogoče ugodnosti in ubija na ta način našo domačo obrt, ubija jo pa tudi potom nerednih izvedbe prevzetih obveznosti pri naročilih. Kot eklatanten dokaz navajamo slučaj, v katerem je tej tujerodni zadrugi nasedel »Pokojninski zavod« in še več drugih novih stavb, kakor tudi neki dvig poslopja

v Udmatu, odklonile so se pa pravilne ponudbe od domačih tvrdk, katere s pravilnim blagom in po vseh **predpisih svoje delo** točno in strokovno izvršujejo. Opozorilo se je v tem že gotova odgovorna mesta, odgovora še ni. Čemu ta molk? Ali ne bi bilo umestno, da se prime nerealnega konkurenta za vrat? Kako pa naj se razvija naša domača obrt, kako naj plača ogromne davke, ki jo tarejo danes, če bodo domači zavodi protežirali tuja nerealna podjetja, ki gledajo le na to, kako bi čim bolj izkoristili našo državo? Ali ne bi bilo umestno, da se enkrat posveti v kn..govodstvo take zadruge? Ta zadruga stoji popolnoma brez kontrole, v njej gospodarijo in odločujejo ljudje, ki jim dobrobit naše države gotovo ni na prvem mestu. — Čujemo pa še, da namerava I. produktivna zadruga kleparjev itd povečati z nizozemskim kapitalom svoj delokrog in bo v to svrho tudi kupila del sveta bivšega vojaškega skladišča preko »Narodnim domom«. Kakor smo informirani, jej gre v tem današnji občinski svet na roko. S tem povečanjem pa bodo bolj prizadeti domači obrtniki, ki žive danes itak v velikem pomanjkanju dela. Nimamo nič proti reelni konkurenci, toda nikakor ne trpimo, da bi tuja podjetja uničevala našo domačo obrt. »Zadruga kleparjev, inštalaterjev in kotlarjev« v Ljubljani.

— **Češkoslovaški gostje v Novem Sadu.** V ponedeljek popoldne je prispelo v Novi sad 52 češkoslovaških učiteljev. V pristanišču jih je sprejel šolski odbor in zastopniki mesta. **Češki učitelji so si ogledali** mestne šole in druge kulturne ustanove, zvečer pa so jih domači učitelji pogostili v hotelu »Lipa«. Po intimni domači zabavi so odšli gostje v gledališče, kjer so si ogledali našo umetnost. Istega dne je prispel v Novi Sad tudi češkoslovaški poslanik na našem dvoru dr. Jan Šeba, da pozdravi svoje rojake. V sredo popoldne so se odpeljali Čehi na Slovaško.

— Popravki tiskarskih napak v spisu »Znamenita 80letnica«: v 1. koloni: zaslug Bleiweisa ne more u k r a t i t i (nam ukrasti), v 2. kol. Bl. se n i (nam. in) prilagodil.

— **Pričetek šolskega leta 1923/24.** Prihodnje šolsko leto se prične 12. septembra z božjo službo, 13. septembra pa z rednim šolskim poukom.

— **Rezervni častniki bivših bosanskih polkov** se naprošajo, da pošljejo svoje naslove kakor tudi naslove poznanih tovarišev najkasneje do 15. julija 1923 na naslov: Janko Jarec, revident Mestne elektrarne, Ljubljana. Na zadnjem sestanku ljubljanskih tovarišev se je namreč sklenilo, ustanoviti kub bivših Bosancev v svrho obnovitve in poglobljenja tovarištva in prijateljstva. Naslove nujno rabimo, da moremo pismeno obvestiti vse tovariše radi sestanka, ki se ima vršiti koncem julija oziroma začetkoma avgusta.

— **Poučevanje vojakov - analfabetov.** Vojno ministrstvo je naprosilo ministra prosvete, da ukrene vse potrebno, da se bodo tudi letos vojaki, analfabeti (novinci) poučevali po učiteljih osnovnih šol v predmetih teh šol. Učitelji bodo za ta pouk primerno honorirani.

— **Usodna črka.** Med balkansko vojno so dunajski listi prinesli vest, da je srbska vojska v Prizrenu dala kastrirati ondotnega avstro-ogrskega konzula Prohasko. Zaradi tega bi takrat malone prišlo že do vojne napovedi Avstro-Ogrske Srbiji. O tej stvari je napisal Egon Kisch v »Prager Tagblattu« zanimivo zgodbo. V Brnu je srečal g. Prohasko, bivšega avstro-ogrskega generalnega konzula v Prizrenu, o katerem se je leta 1913. pisalo, da so ga Srbi kastrilali. Prohaska mu je pripovedoval: »Bil sem v Prizrenu, ko je srbska vojska udrla v mesto. Takoj so mi dovolili, da smem odpotovati v Skoplje. Iz Prizrena je bila poslana v Beograd brzojavka, da sem živ in da sem odpotoval v Skoplje. Brzojavka se je enostavno glasila: »Konzul Prohaska u Skoplje«. Bila je to kratka in izčrpna brzojavka, ki je povedala vse, da sem živ in da se nahajam v Skoplju, da so torej vse vesti o moji smrti in mučenju neresnične. Toda brzojavni škrat je brzojavki dostavil usodepolno črko »n« in na brzojavni pasici na beogradski pošti se je glasila brzojavka takole: »Konzul Prohaska uskopljen«. Kako se je to tolmačilo? Drugi dan je bilo že čitati v vseh dunajskih listih: »Avstro-ogrski generalni konzul Prohaska v Prizrenu je bil kastriran«. Brzojavni škrat je torej povzročil, da bi bilo že med balkansko vojno skoraj prišlo do krvavega spopada med Avstro-Ogrsko in Srbijo in sicer zaradi črke »n«, ki jo je brzojavni aparat samovoljno pristavil besedama »u Skoplje«.

— **Astronomi, solnce in letošnje poletje.** Astronomi so dognali, da ima letos solnčna obla takozvane »pege«, zato baje ne more priti solnčna toplota, dokler te »pege« ne zginejo, do svoje navadne moči. Te pege se pojavljajo na solncu vsako dvanajsto leto. Zadnjikrat so se pokazale l. 1912. V tem času je mnogo padavin, nobene vročine, nasprotno, še hladno poletje.

Češki poštni uradniki v Jugoslaviji.

V soboto 7. t. m. odpotuje 30 **čeških poštnih uradnikov iz Prage preko Bratislave v Beograd, Niš, Zaječar in Skoplje. V Beogradu se udeleže kongresa saveza jugoslov. poštnih,** brzojavnih in telefonskih nameščencev, potem pa **obiščejo Sarajevo, Mostar, Dubrovnik, Zagreb in Ljubljano. Med izletniki bo tudi senator R. Panek in poslanec Hugo Bergmann. Češkoslovaški gostje si hočejo ogledati stanovske, kulturne in socijalno-humanitarne razmere našega poštnega osobja.**

— **Revščina državnih upokojencev.** Pišejo nam: Ako državni upokojenec, ki je 25 let služil, danes zboli ter mora iti v bolnico, ga za njegovo pokojnino niti v III. razredu ne sprejmejo. Ako nima lastnih prihrankov — in kateri aktivni ali upokojeni javni nameščenec je tako srečen — treba je pristojni občini prispevati razliko, kakor za občinskega reveža. Kaj šele ako ima upokojenec rodbino! Potem pade on kot bolnik občini v breme, a tudi za rodbino bi bilo potrebno, da jo preživlja občina. Dokler ne da država svojim upokojencem vsaj toliko, da bi se zdravili v bolnici med drugimi reveži, naj bi se zanje vsaj dnevne oskrbovalnine znižale.

— **Bivši vojni minister - podlistkar.** Bivši avstro-ogrski vojni minister in zmagovalec pri Komarovu Moric Auffenberg piše sedaj podlistke za razne nemške dnevnike. Auffenberg je tudi sotrudnik graške »Tagespošte«, za katero je te dni napisal listek » O naključju«. Pravijo, da se Auffenbergu godi prav slabo in da piše podlistke, da si s tem nekoliko zboljša svojo eksistenco.

— **Ciganska nadloga.** Pišejo nam: Včasih so veljali precej strogi deželni zakoni zoper tatinske in sleparske ciganske tolpe. Navadno so budni orožniki takoj na meji zgrabili cigane ter jih pognali preko meje, zato je bilo videti cigane le kje pod Gorjanci. Danes pa ni nič nenavadnega, da zagledamo ciganska taborišča v neposredni ljubljanski okolici ob najprometnejših cestah, ponoči pa se širijo razne tatvine. Menda še zakoni vedno veljajo, le orožniki so obremenjeni z novimi posli pri tem pa tako slabo plačani, da se še ciganom ne upajo zameriti. Saj se je lansko leto zgodilo, da je zaradi bede neki mlad orožnik dezertiral ter se pridružil — ciganom.

— **Celjske vesti.** Na celjsko drž. realno gimnazijo se je prijavilo 62 učencev in 12 učenk, ki so vsi napravili sprejemni izpit. V letnem terminu se doslej še ni nikdar vpisalo tako veliko število učencev. — Požarna bramba v celjski okolici priredi v nedeljo 8. julija veselico v Gaberju, katere čisti dobiček je namenjen nabavi novega orodja. — Smrtna kosa. V sanatoriju na Dunaju je umrl te dni g. Hinko Kadruka zobotehnik v Tuzli. Pokojnik je mnogo deloval na sokolskem polju in je tudi Celjanom dobro znan, ko je v predvojnem času precej let bival v Celju. Naj mu bo časten spomin! — Muzejsko društvo v Celju je te dni imelo v Narodnem domu svoj občni zbor. Udeležba je bila skromna. Odbor društva se je mnogo trudil, da bi muzej dobil primernejše prostore, vendar pa je bil ves trud zaman. Sedaj se bodo primerno adaptirali prostori pri župni cerkvi ter se bo tekom počitnic pričelo z ureditvijo muzeja. Izvršila so se tudi nekatera popravila na razvalinah starega gradu. Razpravljalo se je še o nekaterih drugih stvareh. Članarina se je povišala na 5 Din letno. Pri volitvah je bil zopet izvoljen stari odbor s predsednikom prof. Mravljakom na čelu.

— **Mariborske vesti. Nad 20 uradniških družin na cesti.** Kakor Vaš dopisnik doznava, stoji nad 20 uradniških družin, ki so nastanjene v Kokoschineggovih hišah v Gosposki ulici, vsak dan v nevarnosti pred deložacijo. Tozadeven odlok visi nad njimi kakor Damoklejev meč. Kadar ta odlok pride, morata biti obe hiši prazni. Ako računamo, da je sedaj najmanj 100 družin takorekoč že na cesti, čez 1000 družin v prenapolnjenih bivališčih in še večje število v nezdravih stanovanjih in da se v Mariboru izvzemši že omenjenih par stavb še sedaj nič ne zida, potem nam je več kot uganka, kam misli država spraviti svoje ljudi. Tudi če bi država hotela ravno te uradnike upokojiti, kar je pa izključeno, preostaja še vedno odprto vprašanje, kam z njimi in njihovimi družinami. Saj za ta slučaj še ni nič preskrbljeno in tudi ne more biti, razen ako se vojaška uprava vendarle odloči, da vrne razpadajočo bivšo dragonsko vojašnico lastniku (Slavenski banki). Toda to bi se že moralo zgoditi, kajti predno se danes že na pol razpadli objekti primerno adaptirajo v stanovanjske prostore, bo zima že tu. To vprašanje mora biti razrešeno še predno bo prepozno. — Nesreče. V livarni zvonov trdke Bühl se je na obeh rokah nevarno opekel 54letni delavec Jurij Koler. — V Selnici ob Dravi je na zastrupjenju krvi nevarno zbolela 28letna delavčeva žena Jožefa Kos. Rešilni oddelek jo je prepeljal v bolnico. — Pogreb hotelirja Jančarja. V sredo popoldne ob krasnem vremenu se je vršil lep pogreb hotelirja Jančarja. Na mrtvaškem odru je ležal na starem pokopališču, odkoder so ga mimo njegove hiše prepeljali na mestno pokopališče v Pobrežju. Sprevoda se je udeležilo izredno število znancev in prijateljev; zastopano je bilo tudi vojaštvo. Hotel in restavracijo bo vodila dalje vdova; pokojnik je še na zadnjo uro izrazil željo, da prevzame vodstvo restavracije Ljubljančan, znani plačilni natakar g. Filip. Zanimivo je bilo glede vencev. Neka nemška cvetličarna je poslala venec z nemškimi trakovi. Pokojnikova vdova pa je to netaknost odklonila ter zahtevala slovenske trakove. — Smrad iz mestne klavnice. V »Straži« pojasnuje dr. Leskovar znano afero 40 prašičev, katerih popolnoma izprijeno meso (iz l. 1920) so po zaslugi obč. svet. Bahuna sedaj našli v privatni kleti klavničnega ravnatelja, ki je vsled tega in še drugih vzrokov sespendiran. Ker se nam zagotavlja, da je Kern nevarno zbolel, se za enkrat vzdržujemo kaj več govoriti o tej na vsak način smrdljivi svinjski aferi

— **Od otvoritve zasebnega učilišča Legat v Mariboru.** Svečana otvoritev se je vršila v nedeljo dne 2. julija. Šolsko poslopje je bilo okinčano s cvetjem in zastavami. Prišlo je mnogo občinstva, med njimi mnogo šolnikov trgovcev. Tudi deželna vlada je bila zastopana in sicer po okr. glavarju g. dr. Lajnšiču in šolskemu nadzorniku g. Lichtenwallnerju. Oba gospoda sta se izrazila jako pohvalno in s priznanjem ter želela najbolji procvit in uspeh. Posebno pozornost v tem novem učilišču je našel novi oddelek s kopirnimi stroji, razmnoževalnimi stroji in aparati, kakor računskimi in drugimi pisarniškimi stroji. Upoštevajoč splošno željo, bode šola še enkrat razstavljena in sicer v nedeljo dne 8. tm. Vpisovanje za strojepisne tečaje dnevno v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Slovenska ul. št. 7, ali v šolski pisarni, Vrazova ul. 4.

— **O pasjem kontumacu.** Z Dolenjskega nam pišejo: Vprašamo, ako je utemeljen strog kontumac za pse v občini, v kateri ni bilo nobenega slučaja stekline? Steklekel pes je bil opažen v kraju, ki je oddaljen odtod 30 km. Tatom in ciganom je sedaj zopet odprta pot, ker so naši čuvaji priklenjeni. Škodo imamo, zato prosimo merodajno oblast, da kontumac razveljavi, ako res ni neobhodno potreben.

— **Utopljenec v Dravi.** Te dni so potegnili v Ptuju iz Drave moško truplo, ki je bilo že več tednov v vodi. Utopljenec je po poklicu brzkone splavar. Star je 35—40 let, na glavi ima zaraščeno bulo, oblečen je v črne hlače in težke okovane škornje. Trupo so prepeljali na pokopališče v Želovcih.

— **Pes ugriznil triletno dekletce.** V ponedeljek popoldan je velik pes, ki sicer ni popadljiv, ugriznil na travniku ob voglu Resljeve ceste in Slomškove ulice triletno dekletce v lice in je težko ranil, da so jo morali prepeljati v javno bolnico.

— **Po 7220 dnevih življenja.** Na Vidovdan se je obesil v svojem stanovanju v Sarajevu 20 letni trgovski pomočnik Franjo Vukšič. Mladi samomorilec je zapustil beležnico, v kateri je imel točno sešteto, koliko dni je živel. Na eni strani je imel zabeleženo: 7220 dni od 21. aprila 1903 (rojstni dan) do 28. junija tl. Sit sem življenja.

— **Razne tatvine.** Kolo znamke »Ilirija« je bilo danes dopoldne odpeljano uradnemu slugi Mihaelu Kosu izpred deželnega dvorca. Kolo je imelo številko 15.588. — Delavcu Konradu Skreblinu je bila v baraki podjetja Dukić ukradena listnica s 350 Din in raznimi listinami. — Mestnemu delavcu Franu Žgajnarju je bila ukradena listnica z 200 Din. — V Zbelavski Gorici je bilo vlomljeno v stanovanje posestnika Vincenca Finžgarja. Storilca, dva priletna možka sta odnesla nekaj obleke v vrednosti 7200 K.

— **Lastnik se naj oglasi!** V Trubarjevem parku je bilo včeraj popoldne najdeno moško črno pleskano kolo štev. 106.778. Lastnik se naj oglasi na policiji. — Nadalje je bil aretiran neki mehanik, ki je prodajal ukradeno zračno gumijevo cev za avtomobil znamke »Continental«. Lastnik se naj istotako javi na policiji.

— **Izgon dičnega potepuha.** Iz ljubljanskega okoliša je bil za dobo 5 let izgnan brezposelni berač in vlačugar Fran Wolf, pristojen v Kočevje. Ta človek praznuje sedaj skoraj 80 kratni zaporni jubilej. Bil je že 30 krat kaznovan od sodišča in 50 krat od policije.

— **Krvavo maščevanje.** V Indiji v Sremu se je dogodil te dni strahovit slučaj maščevanja. Dva nepoznana človeka sta pri Putincu zvezala nekemu 18 letnemu mladeniču roke na hrbtu in ga nato privezala med dva konja, ki sta jih pognala nato v dir proti Novim Karlovcim. Mladenič je nekaj časa tekel s konji, končno pa je obnemogel in so ga konji vlekli po cesti, dokler jih ni ustavil neki orožnik. Mladenič je strašno razmesarjen. Zločin sta izvršila neznanca radi ljubosumnosti.

— **Nevaren tat pod ključem.** V Novem Sadu je bil izvršen v sobo vlom pri gostilničarju Prodanoviću. Policiji se je posrečilo izslediti krivca v osebi poklicnega tatu Stanimira Živanovića. V njegovem stanovanju so našli 40.000 Din, ki jih je bil izmaknil omenjenemu gostilničarju. Pri zaslišanju je ljubitelj tuje lastnine izjavil, da se je pogosto pečal s tem poslom.

— **Važna iznajdba.** »Severna pošta«, ki izhaja v Subotici prinaša poročilo o izumu novega stroja za plinarno s pomočjo katerega se lahko uspešno uporablja naš domači črni premog za produciranje gorilnega plina tako, da je plinarna popolnoma neodvisna od inozemstva.

— **Jajca so draga, meso je drago,** zato uživajte »Pekatete«, ki so enako redilne, kakor meso. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

— **Z veliko pisavo za oblast,** urade, odvetnike itd. ima »STOEWER« zastopstvo Šelenburgova ul. 6/I.

— **Danes zvečer koncert v kavarni Emona.** Vstop prost.

Kino Matica. »Madame Sans Gêne«, krasna drama iz časov Napoleona I., inscenirana po motivih Sardou-ja. Predvaja se od danes 5. do nedelje 8. t. m.

Društvene vesti.

— **Zakaj ostajajo prazna naša igrašča?** Tako se vprašujemo leto za letom. Naše učiteljstvo, naša društva, naše občine se trudijo, da zbirajo sredstva in ustvarjajo možnosti, da pripravijo igrišča, prostore in vrtove, kjer naj prebije mladina pod nadzorstvom in na zraku svoj prosti čas. Vendar večina staršev ostaja brezbrižna za vse naprave. Nekaterim je žal onih bornih novcev za članarino, štedijo pri otroku, kar lahkomiselno zapravijo na drugi strani; drugi se izgovarjajo, da nimajo potrebne obleke — na igrišču so otroci lahko bosi, če vreme dopušča, v preprosti domači oblekci, katero ob toplem vremenu še odložijo, da jih solnce dobrotno do dobra pregreje. Na igrišču poznamo le solnce, zrak in vodo. Mnogo jih je, katerim je odveč vsakdanja skrb, da pošljejo otroka ob času od doma, češ zapodim ga pred hišo, pa je isto, ali jaz rabim otroka v hiši. Dobro! Otroke, ki Vam pomagajo pri vsakdanjem delu, ne kličemo, pošljite pa one otroke, ki pazijo na Vaše najmanjše v hiši, da pazimo mi na vse. Deklice naj prineso s seboj primerno ročno delo, ne bojte se, da jih učimo pohajkovanja. Kje so otroci onih mater, ki odidejo zjutraj na delo in ostajajo otroci pod varstvom služkinj ali sami, kje so otroci ubogih vdovcev, ki nosijo sami skrb vse odgoje? Kje so slabokrvni bledolični otroci, katerim sta vir vsega zdravja solnce in zrak? Poglejmo le na ulico po naših predmestjih in spoznali bomo potrebo igrišč. Vabimo in kličemo pa tudi otroke onih krogov, ki imajo vsega v izobilju. Če odide mati po opravkih, po obiskih iz hiše, je bolje, da pelje ali pošlje otroka na igrišče pod nadzorstvo vrtnarice, kakor pa, da ga prepušča služkinjam. Ako pošljemo otroke na zrak po sprehajališčih, brskajo otroci po nesnažnem pešku, posedajo po nehigijeničnih klopeh. Na igrišču imajo svoje mizice in klopice, svoj pesek, telovadno in igralno orodje in pravo družbo — otroka. Na igrišču vladujeta red in disciplina. Otroci skrbijo po navodilu za snažnost prostora. Ob uri se zbirajo, ob uri razidejo. Ure se prilagodijo vremenu. Ob vročih dnevih se igrišče preje odpira ali obratno, v slučaju dobrega obiska bi bila igrišča celodnevno odprta in bi se izpopolnila tudi v toliko, da se preskrbi otroke opoldne s hrano. Nereden in maloštevilen obisk pa zaenkrat ne prenese stroškov, ki so združeni s tem. S sledečim opozarjamo na vpisovanje za »Otroško igrišče« društva »Atena« v Tivoliju, ki se vrši v četrtek 5. tm. od 4. do 7. ure v pisarni sportne zveze, Narodni dom. I. leto.

— **Mladinsko izobraž. društvo »Bratstvo« v Mostah** ima v četrtek 12. tm. točno ob 8. uri zvečer svoj izredni občni zbor ki se vrši v društv. lokalu »Enakosti« (gost. pri Pečarju). Vsak član in članica naj se občnega zbora sigurno udeleži! Odbor.

— **O. Z. javnih nameščencev in vpojencev** ima nujno sejo širšega odbora v petek, 6. tm. ob 20. »pri Mraku« na Rimski cesti. Dnevni red: volitev raznih odsekov in slučajnosti. Pridite vsi! Predsedstvo.

— **Družba Sv. Cirila in Metoda.** Obč. zbor šentjakobsko-trnovske podružnice sv. Cirila in Metoda se vrši v petek, 6. tm. ob 17. pop. v društvenih prostorih splošnega ženskega društva, Rimska cesta 9.

— **Čevljarska obrtna zadruga** za Ljubljano in okolico vabi svoje člane na sestanek, ki bo v nedeljo 8. tm. točno ob 10. dop. v salonu gostilne g. Mraka, Rimska c. Dnevni red: razgovor radi udeležbe velesejma in glede novi kopit.

Iz mrke prošlosti.

Te dni prispe v Jugoslavijo večje število slovaških učiteljev, da se seznanijo z našimi razmerami in da se pouče predvsem o naših kulturnih napravah. Pri tej priliki nameravajo obiskati tudi v Kragujevcu grobove 44 slovaških vojakov bivšega 71 peh. polka, ki so bili tu leta 1918. ustreljeni, ker so odpovedali pokorščino avstro-ogrski vojaški upravi. Slučajno smo dobili v roke reservatno povelje vojaškega generalnega gouvernementa v Beogradu, ki razglaša justifikacijo gori navedenih vojakov. Dotično povelje se glasi v slovenskem prevodu:

»Reservatno povelje vojaškega generalnega guvernementa št. 23. Beograd, dne 10. junija 1918. Pkt. Praes. Nr. 18.641. Upor pri nadomestnem bataljonu I. R. 71. v Kragujevcu. Prigodil se je globokega obžalovanja vreden slučaj, da so se vojaki peh. polka št. 71. v Kragujevcu, okuženi od boljševiških idej, uprli ter sramotno pozabili na prisego zvestobe našemu najmilostljivejšemu cesarju in kralju. Energični, inicijativni intervenciji okrožnega komandanta v Kragujevcu in poveljnika nadomestnega bataljona, v družbi z vrlim in zvestim zadržanjem 6. švadrona dragonskega polka št. 7. in ostalih delov nadomestnega bataljona št. 71., ki so ostali zvesti svoji prisegi, se je posrečilo z oboroženo silo v najkrajšem času napraviti konec uporu. Dne 8. junija 1918. dopoldne je bilo po prekem sodu pred celokupno garnizijo ustreljenih 44 kolovodij, ki so se izneverili svoji prisegi in sicer: 1.) narednik Viktor Kolibik, 2.) četnik Jan Užeč, 3.) korporal Jan Faber, 4.) korporal Josip Žorja, 5.) poddesetnik Adam Daniš, 6.) Pavel Klenjar, 7.) Alojz Selinger, 8.) Gregor Dvorsky, 9.) Pavel Salaga, 10.) Andrej Bales, 11.) Andrej Smrt'nik, 12.) Martin Riljak, 13.) Andrej Jarjač, 14.) Štefan Rač, 15.) Fran Žurkač, 16.) Deneš Jesensky, 17.) Josip Čuraj, 18.) Karel Miklučisak, 19.) Alojz Vojar, 20.) Petar Platoš, 21.) Alfonz Gal, 22.) Stefan Radso, 23.) Mtija Prnjak, 24.) Josef Laso, 25.) Pavel Kubiča, 26.) Vinko Čisbora, 27.) Josef Hotyko, 28.) J. Križan, 29.) Jan Gohr, 30.) Valentin Miko, 31.) Adam Bičanik 32.) Jan Kasper, 33.) Jos. Hajdik, 34.) Martin Kuliček, 35.) Martin Čligel, 36.) Štefan Sokolik, 37.) Lovro Rakovan, 38.) Jan Pitner, 39.) Štefan Bedarič, 40.) Štefan Snorak, 41.) Jan Slizak, 42.) Andrej Brvenik, 43.) Andrej Kisar in 44.) Andrej Mikuš. Proti posamnim v kragujevške gozdove pobeglim in še nezasačenim upornikom se bo postopalo z vso strogostjo zakona. To naj poveljniki posamnih pododelkov ali oddelkov osebno razglase celokupnemu podrejenemu vojaštvu vseh sarž, ki ga je treba izcrpno in nujno opozoriti na posledice, ki jih ima takšno lopovsko postopanje. — Pkt. II. Praes. nr. 18.376. Odlikovanja po vojaškem generalnem guvernerju. Podeljujem za hraber, odločen in vzgleden nastop povodom udušenja vstaje peh. polka št. 71. dne 3. junija srebrno hrabrostno medaljo II. razreda rez. praporščaku Maksu Richterju (1899/1917. Milde) in rez. četovodju Antonu Mohru (1886. 1905 Görkau) oba pri c. in kr. dragonskem polku št. 7. 6. švadron. Baron Rehmen, generalni polkovnik. Za pravilno sestavo P. L. Suhay, podpolkovnik generalnega štaba«. — Izvirnik tega povelja je v rokah g. vpokojenega polkovnika Josipa Svetliča v Ljubljani, na Vrtači št. 3.

Borzna poročila.

— **Curih,** 5. junija. (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.15, Berlin 0.0032, Amsterdam 225.75, Newyork 5.77, London 26.30, Pariz 34.80, Milan 25.10, Praga 17.425, Budimpešta 0.065, Bukarešta 2.85, Varšava 0.005, Dunaj 0.00815, avstr. žig. krone 0.00875, Sofija 5.80.

— **Curih,** 4. junija. (Dir.) Beograd 6.15, Berlin 0.0035, Praga 17.35, Milan 25.05, Pariz 34.15, London 26.255, Newyork 5.75.

— **Trst,** 4. junija. Beograd 24.60, Berlin 0.014, Praga 69.40, Pariz 136.75, London 104.60, Newyork 22.75, Curih 399.—.

Vremensko poročilo.

— **Dunaj,** 4. julija uradno vremensko poročilo.) V Avstriji se vreme zboljšuje od zapadne strani. Notranji pritisk atmosfere je stalen. Nad kontinentom stoji barometer visoko. Pričakovati je izpremenljivo, oblačno in nekoliko bolj toplo vreme. Dež ni izključen, toda le mimogrede in ne tako dolgotrajen kakor dosedaj.

NAJNOVEJŠA POROČILA.

GENERALNA STAVKA V BERLINU.

— **Berlin,** 5. julija. (Izv.) Mezdno gibanje delavcev se je v zvezi s padcem marke tako poostrilo, da je Berlinu že več dni pretila nevarnost, splošne delavske stavke Pogajanja med delavskimi zastopniki z ene strani in delodajalci z druge niso imela do sedaj zaželjenega uspeha. Ker so delavci zahtevali povprečno plačo od ure v znesku 9000 mark in je vlada to zahtevo odklonila, je strokovno vodstvo sklenilo napovedati generalno stavko. Stavka se je začela včeraj. Na poziv centralnih organov se je pridružilo stavki do ¼ milijona delavcev. Vlada in industrijski krogi so v velikih skrbeh, vendar pa upajo da se jim še posreči preprečiti popolen zastoj gosodarskega življenja. Večina stavkujočih pripada kovinski stroki, delavstvo ostalih panog industrije pa se kovinarjem še ni pridružilo. Dasi je mezdno gibanje z akcijo kovinarjev stopilo v odločilno fazo, je vendar upati, da bo dosežen sporazum.

Turško zverstvo zahtevalo 35 tisoč človeških žrtev...

— Atene, 4. julija. (Tisk. urad.) Mednarodna komisija za preiskavo položaja grških vojnih ujetnikov v Turčiji je dovršila svoje delo in izdala uradno poročilo o izidu preiskave. Iz tega poročila je razvidno, da je od 2000 ujetih častnikov ostalo samo 750 pri življenju. Živih je ostalo 14 tisoč vojakov. Po mnenju komisije so turški vojaki pobili med potjo v Turčijo 20 tisoč Grkov, 15 tisoč pa jih je umrlo od lakote in pomanjkanja v taborih ali pa so bili tam pobiti. Tako so torej Turki v svoji podivjanosti ugonobili do 35 tisoč grških vojakov.

Razne stvari.

* **Znanost utegne podaljšati življenje za deset let.** Povprečna dolgost človeškega življenja ni povsod enaka. Zavarovalne družbe morajo v svrho svojih poslov voditi natančen račun o tem, koliko let se sme pričakovati, da bo kdo živel. Povprečnost človeškega življenja se naslanja na natančne statistike iz katerih se izračunajo lestvice o pričakovani dolgosti zavarovančevega življenja. Povprečno najdalješe na svetu živijo ženske v Novi Zelandiji. Statistike tam izkazujejo, da se od vsake novorojenke sme pričakovati, da bo živela povprečno 61 let in skoraj 10 mesecev. Najmanjša povprečna dolgost življenja pa prevladuje v Indiji, kjer se od vsakega novorojenčka moškega spola sme pričakovati, da bo povprečno živel le 22 let in nekaj čez sedem mesecev. To nizko razmerje seveda ne pomenja, da ni starih ljudi v Indiji, ampak je pripisovati večinoma visokemu številu otrok, ki pomirajo v rani mladosti. V Združenih Državah znaša povprečna dolgost življenja pri moških 54 let. Da je to razmerje tako različno po svetu je posledica socijalnih in gospodarskih razmer, obstoječih v raznih deželah. Tekom zadnjega stoletja se je povprečna življenska doba podaljšala v vseh civiliziranih državah na svetu, kar je najboljši dokaz, da se je gmotno stanje širokih mas ljudstva zboljšalo. Na Angleškem in Velškem se je tekom zadnjih sedmih desetletij dolgost človeškega življenja podaljšala za dvanajst let in pol. Na Švedskem, ki ima tozadevno na razpolago najboljše zgodovinske podatke na kontinentu, znaša povišek tekom zadnjih osemdesetih let nič manj kot štirinajst in četrt leta. V Združenih Državah ima država Massachusetts najstarejše podatke: tekom zadnjih 65 let se je povprečna dolgost življenja podaljšala za 15 let. Po navedbah dr. Dublina, statističarja velike zavarovalne družbe Metropolitan Life Insurance Company, je za časa, ko so na Angleškem prvič sestavili lestvico o pričakovani dolgosti človeškega življenja, le 29.5 odstotkov izmed moških in 32.4 odstotkov izmed ženskih dosegalo starost 65 let, dočim po zadnji lestvici 43.5 odstotkov izmed moških in 51.2 odstotkov izmed ženskih dosega to starost. V Novi Zelandiji, kjer ljudje povprečno živijo najdalje, je tekom let 1906—1910 izmed moških 55.9 odstotkov dosegalo to starost in izmed ženskih kar 60.5 odstotkov. V Združenih Državah — kakor rečeno — se sme od vsakega novorojenčka pričakovati, da bo povprečno živel 55 let. To razmerje bi se prav lahko povišalo na 65 let. Umrljivost v dobi od rojstva do petega leta starosti bi se lahko znižala za približno dve tretini umrljivosti od petega do desetega leta za dve tretini in pol, od 10 do 60. leta za polovico in od 60. do 70. leta za polovico oziroma manj do ničle. Petnajst odstotkov od vseh ljudi, ki umirajo tekom leta dni, so otroci v prvem letu starosti. Ta precejšnja umrljivost dojenčkov vpliva znatno na povprečno dolgost življenja vsega prebivalstva. Mortaliteta otrok pa se da preprečiti razmeroma lako. Kar se tiče na pr. mortalitete izmed triletnih otrok, je jedva dve tretjini smrti pripisati takim nalezljivim boleznim, kot je legar, driska, osepnice, škrlatinka, oslovski kašelj, difterija, tuberkuloza itd. Kdo bi pa zanikal, da se vse te bolezni dajo preprečiti in kontrolirati, ako le to hočemo? Da se umrljivost v dobi od 19.—60. leta zniža na polovico, je treba le, da znižamo mortaliteto, obstoječo sedaj v Novi Zelandiji, za 20 odsto. Izkušnje najboljših zavarovalnih družb dokazujejo, da je to mogoče doseči. Dr. Dublin poudarja previsoko umrljivost vsled nezgod na delu in vpliva nekaterih poklicev na zdravje. On trdi, da smo pravzaprav še le komaj začeli borbo proti smrtonosnim vplivom nekaterih poklicev. Posledice strupenih plinov, kvarnih prašin, stik s strupenimi snovmi, predolge ure dela, vse to pospešuje umrljivost, dočim so nezgode na delu odgovorne za kar petnajst tisoč smrti na leto, in to večinoma ljudi v najboljši dobi življenja. Vsa umrljivost se da preprečiti v velikem obsegu.

Kontoristinja,
vešča vseh pisarniških del ter strojepisja, ŽELI MESTA. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6869

Proda se postelja, nočna omarica, omara za obleko; vse novo.
Kolizej, vrata 47 (od 1. do 2. ure popoldne). 6866

Mesečno sobo
(NEMEBLOVANO) s separatnim vhodom v sredini mesta IŠČEM ZA TAKOJ. — Ponudbe pod »Soba/6897« na upravo »Slov. Naroda«.

Ženski šivalni stroj
znamke »SingerRingschiff«, dobro ohranjen in malo rabljen, SE radi selitve PO UGODNI CENI PRODA. — Josip Tomšič, Celovška cesta 26, Šiška. 6874

800 K nagrade za sobo
(prazno ali meblovano) s posebnim vhodom, event. tudi s hrano, v sredini mesta, DA BANČNI URADNIK. — Ponudbe pod »10.—20. julij/6867« na upravo »Slov. Naroda«.

Kupim rabljen AUTO,
ampak v garantirano dobrem stanju. Najraje »Wanderer« ali »Fiat« 501. — Pismene ponudbe z navedbo plačilnih pogojev pod »Auto/6889« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Ceno se proda skoraj nova dvojna omara za perilo in obleko ter umivalna miza.
Poljanska cesta 54/I, vrata št. 18. 6882

Proda se dobro ohranjena VIOLINA.
Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6873

Kupi se stroj za obračanje sena.
Vpraša se: Mihael Osolin, Domžale. 6894

Prodam motorno kolo
PO JAKO NIZKI CENI, ker rabim nujno denar, eventualno tudi samo priklopni voz. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6909

Kuharica
za družinu, koja se hoće takodjer baviti živadi i mljekarstvom, TRAŽI SE za jedno imanje. — Upiti na dra. Šandora Gorjana, Zagreb, Akademički trg 1. 6906

Prodam težak voz
(diro za 3000 kg) popolnoma nov, najsolidneje izdelan; ev. ZAMENJAM ZA LAŽJI VOZ. Naslov pri *Aloma Company, anončna družba, Kongresni trg 3, Ljubljana.* 6877

Odda se SOBA
z uporabo kuhinje, oziroma SE ZAMENJA ZA MESEČNO SOBO s posebnim vhodom. — Reflektanti naj se zglase pismeno pod »Takoj 800/6901« na upravo »Slov. Naroda«.

Trgovskega pomočnika
s prvovrstnimi priporočili SPREJME **Sever & Komp., Ljubljana.** 6908

Pisemski papir v kasetah in mapah
priporoča
NARODNA KNJIGARNA

Gamaufovo umetno gnojilo za cvetlice
je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3·—.
Razpošilja društvo
„Vrtnarska šola“ v Kranju.
Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Urbanic in drogerija „Adria“.

Brez posebnega obvestila

✝

Rodbina Ružički in Dolenec naznanjata, da je naša predobra mati, stara mati, prababica in tašča, gospa

Ida Bezeljak

vdova po notarju

v sredo, dne 4. julija 1923 v visoki starosti 94 let mirno za večno zaspala.

Pogreb bo v petek, dne 6. julija 1923 ob šestnajstih iz Sodne ulice št. 2.

LJUBLJANA, 4. julija 1923.

Rodbini Ružička in Dolenec.

Pes-čuvaj naprodaj.
Poizve se v Križevniški ulici št. 5/III od pol 3. do pol 4. ure. 6881

Na stanovanje in hrano
SE SPREJME GOSPOD. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6896

Modne hlače in žaké,
malo nošeno, PRODAM TAKOJ PO NIZKI CENI. — Trafika v Hilšerjevi ulici 12. 6868

Kompanjona
S KAVCIJO ZA TRGOVINO IŠČE GOSPODIČNA. — Ponudbe pod »Iščem kopanjona 6895« na upravo »Slov. Nar.«.

Na stanovanje in hrano
SE SPREJME TAKOJ DIJAKINJA ALI GOSPODIČNA IZ TRGOVINE. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.«. 6890

Trgovski sotrudnik
ŠPECERIJSKE STROKE ŽELI PREMENITI SLUŽBO. Gre tudi na deželo. — Ponudbe pod »Vesten in zanesljiv/6883« na upravo »Slov. Naroda«.

Kontoristinjo
(ZAČETNICO), pridno in zanesljivo, RABIMO ZA TAKOJ. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Pridna in zanesljiva/6868«.

Meblovano sobo
na Dunajski cesti ODDAM TAKOJ SOLIDNEMU GOSPODU. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda« pod »Soba 500/6888«.

Meblovano sobo
s posebnim vhodom in električno razsvetljavo v sredini mesta IŠČETA DVA GOSPODA s 1. avgustom ZA STALNO. — Ponudbe pod »Stalno 6893« na upravo »Sl. Naroda«.

Stanovanje se išče
V NOVI HIŠI, obstoječe vsaj iz treh sob, za december ali preje, pod ugodnimi pogoji (posojilo, predplačilo itd.). — Ponudbe pod »December/6878« na upravo »Slov. Naroda«.

Stanovanje
na periferiji Ljubljane (dve sobi, kuhinja, električna luč in pritikline) ZAMENJAM z enakim ali pa z eno veliko sobo in kuhinjo v mestu. — Ponudbe pod »Zamenjava/6871« na upravo »Slov. Naroda«.

Stolarski (mizarski) pomočnik,
neoženjen, TRAŽI SE ZA IMANJE. — Upiti na dra. Šandora Gorjana, Zagreb, Akademički trg 1. 6907

Ugodno se proda nov ŠTEDILNIK (Tischsparherd) in več raznovrstnih pasti za divjačino. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 6872

Skoro nov PIANINO
priznano najboljše tvrdke s kovinasto sklopno konstrukcijo ter KRATEK KLAVIR s kovinasto sklopno konstrukcijo PO UGODNI CENI NAPRODAJ. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 6870

Poslovodjo-železninarja,
absolutno samostojnega delavca, IŠČEM ZA TAKOJŠNJI NASTOP ZA MESTO NA GORENJSKEM. — Ponudbe pod Poslovodja-železninar/6898 na upravo »Slov. Naroda«.

Lepa dvonadstropna vogalska hiša
V LJUBLANI, na jako lepem kraju, SE ZELO UGODNO PRODA. Vse sobe parketirane, električna razsvetljava in vodovodi v kuhinjah. — Ponudbe pod »L. K. 5000/6879« na upravo »Slov. Naroda«.

Likvidacija!
Razprodaja se pod dnevnimi cenami v vsaki množini:
Krampi, nasajeni; lopate, (metalke) nasajene; vozne plahte; štrange, močne, 4 in pol metra dolge; konjske podkve št. 1 do 3; konjske in volovske podkovščinke »Satzer« št. 1; kotle pocinkane, (vsebina 60 l) s pokrovom).
Pojasnila daje brezplačno trg. prokurist *Peter Šetina, Sevnica ob Savi.* 6904

Na stanovanje in hrano
SE SPREJME GOSPOD. — Stari trg 26/III. 6887

Moško kolo,
skoro novo, SE PRODA. — Poizve se: Poljanska cesta 54 (pri g. Repotočniku). 6861

Opremljena soba
z dvema posteljama, zračna in svetla, SE ODDA od 15. julija do 31. avgusta. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 6559

Enovprežni voz,
poprej vporaben za prevažanje peciva, zelo dobro ohranjen, SE RADI POMANJKANJA PROSTORA TAKOJ PRODA. — G. Kraus, pekarna Rogatec.

Mesto hišnika
IŠČE MIRNA STRANKA ZA TAKOJ. — Ponudbe pod »Hišnik/6843« na upravo »Slov. Naroda«.

Gostilna se odda v najem pod ugodnimi pogoji za 2 meseca enemu samcu.
Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 6856

Kot družabnik
ŽELIM PRISTOPITI H KAKEMU DOBIČKANOSNEMU PODJETJU karkolisibodi z 200.000 kronami. — Pismene ponudbe pod »Podjeten/6892« na upravo »Slov. Naroda«.

Meblovano sobo
IŠČE ZA TAKOJ MIREN IN SOLIDEN BANČNI URADNIK. — Ponudbe pod »Miren/6851« na upravo »Slov. Naroda«.

Proda se MALO POSESTVO
obstoječe iz dobro zidane hiše (skoraj nova, 3 sobe, 1 predsoba, kuhinja, dve kleti, podstrešni prostori) njive, velikega vrta, kateri je obdan z lepimi brajdami, oddaljeno četrt ure od postaje, 30 korakov od glavne ceste. V hiši je vpeljana dobra obrt. *Kupcu je takoj na razpolago prazno stanovanje. Cena 65.000 dinarjev.* — Ogleda se: Zgornje Poljčane 67, pošta Poljčane (Štajersko). 6902

1500 delnic industrijske družbe „Drava“ na prodaj.
Pojasnila v pisarni dr. **Hojnika,** odvetnika v Mariboru. 6905

Vodja žgalnice
Išče špiritna tvornica in čistilnica. — Pogoji: večletna izkušnja pri difuzijskem postopanju in obdelovanju škrobovinastih sirovin. Ponudbe z zahtevo plače na anončno pisarno „PUBLIK“, Subotica, Strossmajerova ulica 8. 6880

„Posest“
realitetna pisarna
Ljubljana, Poljanska c. 12

Kupi:
Hišo s prostim trgovskim lokalom in stanovanjem na prometnem kraju v mestu ali na deželi.
Hišo z vrtom v Ljubljani, Celju ali Mariboru do Din 150 000.

Proda:
Hišo v predmestju Ljubljane s 3 trgovskimi lokali in stanovanjem, vse takoj na razpolago.
Hišo z vrtom, njivo, mesarijo, gostilno in koncesijami, vse nanovo urejeno: ev. s pridelki in inventarjem v mestu na deželi.
Stavbene parcele v Tivoliju in ob Tržaški cesti.

Išče:
Lokal za ureditev male trgovine na prometnem kraju event. adaptacije na lastne stroške.
Lokal trgovski v prometnem kraju v mestu s stanovanjem
Gostilno in mesnico v najem v prometnem kraju.
Stanovanje 3 sob in pritiklin, najemnina za več let vnaprej, visoka nagrada.
Posojilo hipotečno do 200.000 Din, sigurnost kritja dvojna.

Moški zimski plašč
(Seal) SE PO UGODNI CENI PRODA. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 6794

Stavbna parcela
V MESTU SE PRODA. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 6840

Kontoristinja,
vešča vsega pisarniškega dela SE SPREJME ZA TAKOJŠEN NASTOP. — Ponudbe je poslati pod »Kontoristinja/6828« na upravo »Slov. Naroda«.

Proda se KLAVIR
v prav dobrem stanju in PISALNI STROJ »Remington« Sch. z nevidno pisavo. Ogleda se lahko celi dan. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.«. 6853

Redka prilika!
HIŠA Z LEPIM VRTOM V ROŽNI DOLINI ŠT. 84 (blizu restavracije) SE PRODA ZARADI PRESELITVE. — Lahko se takoj vseli. 6808

Britvice,
že rabljene (Gillete, Mem itd.) SE SPREJEMAJO V ELEKTRIČNO BRUSENJE *v drogeriji »Adria«, Ljubljana, Šelenburgova ulica 5.* — Zunanja naročila hitro in točno! 6283

200.000 do 300.000 K posodim proti vknjižbi
onemu, ki mi da v najem stanovanje v mestu, obstoječe iz treh do štirih sob in pritiklin. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.«. 6805

Pisalni stroji, potrebščine
mehanična delavnica
(popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6-I.

Športne, vojaške in železničarske čapice
izdeluje **P. Semko,** krznar Križevniška ulica 7. 2712

Trstje za strope
izdelujem z najmodernimi stroji in iz najboljšega materilala ter dobavljam v vsaki množini po najnižji dnevni ceni
I. Jugoslovanska tvornica Bakalu
JOS. R. PUH, LJUBLJANA
Gradačka ul. 22. Tel. 531.

Deklica,
zdrava, močna, z devetrazredno (mešč. šolo, ŽELI KOT VAJENKA V TRGOVINO Z MEŠANIM BLAGOM, tako da bi imela stanovanje in hrano v hiši, za tri leta učne dobe. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6875

Išče se KOMPANJON
za veliko staro eksportno in importno tvrdko na deželi, katera je dobro vpeljana. Potreba je približno 1,000.000.— do 2,000.000.— kron, kateri denar se bo dvakrat boljše obrestoval nego pri banki. — Ponudbe pod »Kompanjon/6725« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Otroški vozički
več vrst, DVOKOLESA raznih modelov, najnovejši MOTORČKI ameriš. tipa »Evans«. — Velika zaloga PNEUMATIKE in delov PO NAJNIŽJI CENI. Sprejemajo se tudi vsa popravila, emajliranje in poniklianje.
»TRIBUNA«, F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 4682

Izjava.
Podpisani izjavlja, da g. **Karel Velkavrh** ni upravičen sprejemati denarja od strank na moje ime, ker jaz njemu izročena plačila ne pripoznam.
Karel Cigler,
trgovec s premogom in drvmi, Sp. Šiška 72.

Din 250.000 do 1,000.000
ima na razpolago Amerikanec.
Kupil bi hišo z dobroidočo gostilno ali kako drugo **dobičkanosno** poojetje. — Pristopil bi tudi kot družabnik k dokazljivo dobičkanosnemu podjetju. Ponudbe pod „Amerikanec“, na **Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.** Tu se izve tudi naslov.

„Vesna“ Brata Pohlin i. dr.
tvornica
vlasnic, kljukic, rinčic za čevlje, kovinastih gumbov i. t. d.
Ljubljana I, poštni predal 126 sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo. Zahtevajte vzorce in cenik. Pri večjih naročilih popust. 6865

Od Din 500.000·—
naprej se išče
kompanjon
za osnovanje importne in eksportne družbe **z ev. brez** pisarniškega sodelovanja. Varno naložen kapital, kateri se v banki obrestuje. Ponudbe pod „Export—Import“ na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 6876

Razpis.

Uprava Ljubljanskih velesejmov oddaja za III. Ljubljanski velesejem v najem:

1. Restavracijo z vsemi prostori,
2. Paviljon za vinotoč.

Obe zgradbi se oddasta prazni ter jih mora najemnik z vsem potrebnim sam opremiti. Ponudbe naj se pošiljajo do 15. t. m. ravnateljstvo Ljubljanskega velesejma, katero je na razpolago z ustmenimi informacijami.

Ljubljana, dne 6. julija 1923.

Uprava Ljubljanskih velesejmov.

Tvrdka Kosta Vukašinović, Ljubljana
(Glavna zaloga in samoprodaja vseh izdelkov „Petovia“ d. d.)
Dunajska cesta (palača Kreditne banke)
naznanja
znižanje cen pri čevljih
in sicer
Damski polu beli platneni luksus prej par Din 225·— sedaj Din 190·—,
„ „ „ z zapono Ia „ „ „ 250·— „ „ 190·—,
„ „ „ „ „ IIa „ „ „ 175·— „ „ 150·—.
Za delavce bakauže samo par po Din 150·—.
Velika zaloga vseh vrst potniških potrebščin!

Prager Presse

Znižanje naročnine.
Naročnina na dokazano najrazširjenejši nemški dnevnik v Češkoslovaški Republiki in v tujini

Prager Presse
znaša sedaj za Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev mesečno samo
za jutranje in večerno izdanje . . . . . Din 40·—;
samo jutranje izdanje . . . . . Din 28·—;
poedina številka jutranja z večerno . . . . . Din 1·80;
Številka nedeljsko izdanje z ilustrovano prilogo . . . Din 3·—.
Prager Presse prinaša najboljše in objektivne informacije o dogodkih, trgovskih, finančnih in industrijskih razmerah Male Antante, Srednje Evrope in vseh drugih držav, posreduje vrlo in neprestano vzajemne poslovne zveze vsake vrste (iskanje in ponudbe vsakovrstnega blaga) tako da je največji in najuspešnejši oglasnik.
Stevilke na ogled in ponudbe oglasov brezplačno.
Uprava PRAGER PRESSE, Praga III.
Nedudova 5. (Češkoslovaška Republika.)
Račun poštnega čekovnega urada v Zagrebu 40.156.
„ „ „ „ „ Ljubljani 20.264.
„ pri Podružnici Ljubljanske kreditne banke v Mariboru 11.258

„NARODNA TISKARNA“
v Ljubljani izvršuje točno
VIZITKE, KOVERTE IN PISEMSKI PAPIR S FIRMO KAKOR VSAKOVRSTNE DRUGE TISKOVINE ITD.
TELEFON ŠTEV. 304
Naročila sprejema tudi „NARODNA KNJIGARNA“